

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

24:e årg. 1928.

N:r 3. Mars.

Pris 25 öre

Arbetarkvinnorna till socialdemokratin.

Vårt förbund utför för närvarande en ganska omfattande agitation på olika platser i landet för värvandet av nya medlemmar i våra organisationer och för större livaktighet

vårt arbete i ofantligt mycket vidsträcktare grad än hittills varit fallet.

Den borgerliga maximen, ständigt förd till togs, är ju att endast pro-

stånd att hävda sin rätt? Aktieägarnas fordran på största möjliga utdelning i respektive företag rimmar ganska illa med den torgförda trosbekännelsen.

Gideon Ekholm: VINTERLANDSKAP.

och aktivitet i allmänhet inom vår rörelse.

Skola vi ernå mera väsentliga förbättringar av arbetareklassens genomsnittsläge är det oundgängligt nödvändigt, att kvinnorna inom vår klass bli mera vakna och förstående för innebörden och betydelsen av

duktionens ökning kan förläna rikare möjligheter till högre levnadsstandard och mera stabila förhållanden för arbetarna. Ingen lär väl bestrida den sanning, som ligger häri. Men tror någon att den självklara konsekvensen härav blir tillämplad i detta fall, om ej arbetareklassen är i

Exemplen äro alltför talande, nära och fjärran för att vackra talesätt skulle kunna överskyla stenhårda fakta. Är det för att arbetarna skola få det bättre, som kapitalet förlägger sin produktionsverksamhet till orter och länder, där arbetareklassen är urständssatt att ställa

några som helst villkor? Eller varför använder det internationella företagarekapitalets exekutorer så gärna den kinesiska, indiska eller afrikanska arbetarestammen för framställandet av de produkter deras verksamhet avser?

Erfarenheten har hittills i övervägande grad visat, att när arbetarna haft någon möjlighet att inverka på kapitalets ägare, ha de lyckats i någon mån uppnå rimligare förhållanden — annars inte! Sak samma om produktionsvillkoren varit de gynnsammast tänbara för vederbörande.

Eller är det någon som kan vittna, om t. ex. tändstieksbolaget i Jönköping tillämpade den omnämnda, självklara konsekvensen de tider det delade ut ända till femhundra procent åt sina intressenter? Maximen var nog i detta fall även då ungefär så: profit åt oss — käckstensbrand åt arbetarna! (Som känt angripes arbetarna av fosforns inverkan, förorsakande s. k. käckstensbrand, vilken med den tidens fosfortändstieckor kunde vara svårartad.)

Erfarenheten visar alltför tydligt, att skall arbetareklassen nå en drägligare tillvaro måste den bli alltmera vaken, enig och målmedveten.

Med våra tekniska resurser borde vi ha kommit längre än att dagligdags förtvivlat kämpa för ett knappt och nödortfött existensminimum. Tyvärr ha vi ej hunnit längre, som stora delar av arbetareklassen får erfara i allt för bokstavig grad. Och ändå behövde det på långt när ej vara så.

Innehållsförteckning:

Arbetarekvinnorna, till socialdemokratin. Hemmets vecka, av S. V.
Patriotism, av Agnes Söderquist.
Ur skuggornas värld, av Oskar Hedberg.
Esperantokurs.
Stjärnorna. Dikt.
Redogörelse för förslaget till ny arvslag.
Fru Karins studiecirkel, av H. F—d.
Eldbegängelse, av Oskar Övden.
De sjungande gesällerna, av Siv.
Trivsamt heminredning, av N.
Henrik Ibsen, av Oskar Hedberg.
Anna Bugge-Wicksell ur tiden.
En arbeterskas ungdom. Följetong.
Från arbetsfältet, notiser m. m.

Man kan, hur olika man än ser på spörsmålen som möta, ej undgå att erkänna, att till stor del beror mycket av svårigheterna på bristande förståelse från stora skikt inom arbetareklassen för högst väsentliga ting, som betinga deras livsföring. Ännu är det tyvärr ett mindretal, som medvetet och positivt främja de önskemål och intressen som genomgripande förmå åstadkomma önskvärda förändringar.

Arbetarekvinnorna, och här återkomma vi till tankegången, utvecklad i inledningen till dessa reflexioner, hur svårt och arbetsamt de flesta av dem oftast ha det, måste slutligen bli livligt medvetna om sitt ansvar och sin betydelse i det grundläggande arbete, som runt om pågår för att livet må bli ljusare och bättre för de många.

Tyvärr är ännu ett mycket litet fåtal bland kvinnorna verkligt förstående för vikten av det samhällsliga nydanings- och reformarbete som deras kamrater, nu i allt för litet antal, sträva att utföra. Här behövs en oerhörd upplysningsverksamhet och en personlig påverkan överallt och allestädes.

Kvinnorna måste i allt större omfattning sluta sig till den universiella rörelse, som har verklig vilja att göra en genomgripande insats för deras sak. Därför må vi, så långt våra ord nå, alla våra medlemmar att göra allt de förmå för att väcka och påverka sina klasskamrater, unga som äldre, att ansluta sig till våra organisationer, fackliga som politiska, att läsa våra tidningar, att bli verksamma medarbetare på ena eller andra sättet i vår rörelses tjänst, till bättnad för deras eget bästa — och för hela samhällets!

Männen bära i oerhörd hög grad skulden till att kvinnorna i vårt land ha så liten förståelse för de ting, som äro av vital betydelse för arbetareklassen och för samhället i sin helhet. Bekvämlighet och indolens från männens sida, för att endast använda milda uttryck, äro i stor utsträckning karakteristiska för den svenska genomsnittsarbeta-

ren när man kommer in på här berörda område. Även många män, som arbetat tiotal år i arbetarerörelsens olika verksamhetsgrenar, förefalla alldeles omöjliga i sin benhårda konservation så snart det gäller något rent personligt, om blott en liten uppoffring i deras nedärvda vänner i hemmet, när det kommer i fråga. Man kan nog platoniskt, i största allmänhet, vara nog så radikal — men när det gäller det konkreta fallet i deras eget hem...!

Vore männen t. ex. endast inom arbetarerörelsen inställda på att göra sin oavvisliga plikt i detta fall, genom att undervisa och påverka sina kvinnliga anhöriga, skulle många tiotusentals kvinnor tillföras vår rörelse. Ingenstädes i världen, där arbetarerörelsen har verklig betydelse, är disproportionen mellan kvinnor och män så stor som inom den svenska socialdemokratin. En ändring måste här komma till stånd. Männen må ta initiativet!

Snart står ett val till riksdagens andra kammare inför oss. Det gäller då för hela arbetareklassen att mönstra upp som aldrig förr. Men för att vinna slaget måste kvinnorna veta sin skyldighet och handla därefter! Göra de detta gå vi förtröstanfullt fram för ett avgörande.

Därför, må den agitation, som nu pågår för stärkandet av våra organisationer, tillföra oss många nya kamrater och verka sporrande till personlig och aktiv självverksamhet över hela vårt land.

Kamplust och segertro måste utbredas. Liksom självansvar.

Till arbetet för vår gemensamma sak!

Sacco-Vanzetti-rörelsen i Sverge.

Svenska Sacco-Vanzetti försvarskommittén har utgivit en skrift med titeln: "Sacco-Vanzetti-rörelsen i Sverge." Broschyren redogör för kommitténs verksamhet och innehåller en kort översikt av Sacco-Vanzetti-rörelsen i Sverge och en ekonomisk översikt. Broschyren, 32-sidig, kostar 15 öre. Rekvireras från Svenska Sacco-Vanzetti försvarskommittén. Postfack 655, Stockholm I.

Hemmets vecka.

Med organisatorisk schvung har hemmets vecka blivit iscensatt. Möten ha hållits landet runt, till vilka krafter från olika läger lämnat sin medverkan och varit med om arrangemangen.

Många människor, som förvisso annars sällan ge sig ut på folkmöten, torde nu ha känt sig manade att besöka dessa för att, om inte annat, inbilla sig själva att de bidragit till en renässans av det gamla hemmet.

Men var hemlyckan så stor förr i världen? Är icke det vi i dag bevittna av flykt från den husliga härd, en frukt av den revolt mot det gamla hemmet, som de vaknande andarna gjorde, under sista decennierna av förra århundradet? Hur stor var inte längtan då att komma ut, och få de stränga banden lossade. Hur kvavt och tryckande, med sina instängda fördomar, ansågo icke en stor del av den tidens ungdom att luften var i hemmen.

Och vilken generation är det som nu slår på larmtrumman, tillbaka till hemmen, hemmen såsom det centrala och mest betydande i den mänskliga samlevnaden? Det är barnen till den generationen. Det är väl huvudsakligast 40- och 50-åringarna som känt sig manade att nu träda fram och kalla till samling kring hemmet.

Tro vi på möjligheten att få tillbaka det gamla hemmet? Nej, det

varken vi tro eller vilja. Men vad vi vilja, det är att vi vore mäktiga att bygga upp nya hem, med luft och ljus och harmoni i hemmen, där friheten och det personliga självansvaret adlade sinnena, hem, där kultur och samhällssolidaritet satt i högsätet.

Men de sociala och ekonomiska förhållandena lägga stora hinder i vägen härför. Den ekonomiska otryggheten, arbetslösheten, bostadsbristen och de höga hyrorna som alstrar trångboddhet med sina ofta moraliskt nedbrytande verkningar på ungdomen, äro endast några av de faktorer bland många andra, som verka destruktivt på hemlivet.

Men vi torde kunna vara ganska ense därom, att det inte är bland de fattigare klasserna som livet blivit mest utåtvänt, vi kunna också

Ett steg framåt.

Den vid årets riksdag av fru Agda Östlund väckta motionen, angående skrivelse till kungl. maj:t med anhållan om utredning och förslag angående rätt för kvinnor att söka och innehava klockarebefattning, blev mot 1:sta lagutskottets avstyrkande av riksdagen antagen. Frågan har åtskilliga gånger varit föremål för riksdagens prövning. Redan 1910 beslöt riksdagen i skrivelse till kungl. maj:t begära utredning och förslag om rätt för kvinnor att söka och innehava denna tjänst.

Sedan dess har den legat på riksdagens bord ett par gånger, men icke bifallits, varför Agda Östlund nu är att gratulera till det vunna resultatet. Klockarebefattningen ingick dessutom i 1923 års sakkunnigbetänkandes tillstyrkan av kvinnors behörighet att inneha prästerlig och annan kyrklig tjänst, men bröts ut liksom prästbefattningen. I detta sammanhang vilja vi påpeka, vilket även av motionären framhölls i debatten, att denna fråga inte i sig innesluter öppnandet av något stort och nytt verksamhetsfält för kvinnorna. Det som legat till grund för motionen har varit åstundan att få bort de orätt-

vara ense därom att förflackningen, nöjesjaktet och flabbigheten bäres upp av grupper, som äro tongivande utanför arbetareklassens leder, där den sociala ansvarigheten brister, där begreppet samhällssolidaritet avhånas och där självisheten icke stannar vid självsvald, utan utvecklar sig till krass egoism.

S. V.

En klok åtgärd

Om Ni besväras av sprucken, torr och narig hud, är det en klok åtgärd att varje kväll ingnida den med Gahns Maniol, som har en underbar förmåga att läka huden och återgiva den dess ursprungliga smidighet och lenhet.

Ni som gärna vill
men inte lyckats
få Er hy fraîche
och ungdomlig
försök

Langoja TVÅL

-skyddar
renar och
bevarar hyn.

Gahns
Upsala
Kungl. Hovleverantör

MORTALIN

betyder ögonblicklig
död åt mal och ohyra
samt deras ägg
och larver.

MORTALIN
betyder ökad livs-
längd för kläder och
pålsverk.

HENRIK GAHNS AKTIEBOLAG, Upsala

Patriotism.

I skogsgläntan ligger det, som en vacker tavla med de höga furorna som en både skyddande och prydan- de ram, det ligger där, som ett glän- sande smycke, det lilla koloniområ- det.

En strålande eftersommarmörmid- dag, då solen, liksom av samvetsfö- rebråelser, tycks samla sig till en riktig kraftutgjutning av strålar och värme, stannar jag betagen och bländad vid ingången till kolonier- na. Strax vid sidan av ingången finner jag min gamle vän, men numera "politiska fiende" i full fart med ett litet jordstycke, som skall göras i ordning för att taga emot höstplantorna. Jag vet att han har nattskift denna vecka och så- lunda för endast få timmar sedan slutat sitt arbete för natten och skul- le egentligen sova nu. Det slår mig att han redan en god stund måste ha arbetat vid sin kolonilott, i stället för att sova, men det är också något annat som slår mig och som jag inte kan neka mig nöjet av att delge min gamle vän men numera "politi- ska fiende".

På en hurtig morgonhälsning och ett konstaterande av den härliga da- gen svarar jag som vanligt och till- lägger: "Du bryr dig inte om att sova du?" — "Hur tycker du man ska kunna sova i sånt här väder och för resten ville jag ha den här biten

visa lagbestämmelser för den grupp kvinnor som önska en förenad organist- och klockarebefattning. Som det nu är måste erhållandet av sådan för kvinnor gå genom särskild ansökan om dispens, vilket är både kostsamt och förenat med andra olägenheter. Rätt till organistbe- fattning ha kvinnorna ägt sedan 1861.

Det är att hoppas att den möjlig- het som genom riksdagens senaste beslut öppnat sig, att få ett rättvist krav realiserat, icke låter för länge vänta på sig.

Här föreligger intet, som helst väldförande på någon parts nuva- rande rättighet. Församlingens fria rätt att välja bland sökande ändrar sig naturligtvis inte, möjligen inträffar den omstän- digheten att den får tillfälle till att välja bland flera sökande.

S. V.

färdig i dag och sätta plantorna." — "Men hör du, har du inte tänkt på en sak här vid kolonierna?" — "Vad då?" — "Jo, jag undrar om du skulle kunna leta upp värre pa- trioter än arbetarna och själv är du en av de allra värsta." — Vännen- fienden spärrade upp sina ögon på vid gavel och storglodde på mig åt- skilliga sekunder. Så fick han änt- ligen fram: "Vad f—n menar du!" — "Bara vad jag säger, men tänk ef- ter själv du." Så gick jag vidare, men när jag vände mig om och nickade tillbaks, var det en ganska fundersam spade, som trängde ner i den mylliga fast torra jorden. —

Det hade fallit sig helt naturligt för mig att använda uttrycket värre patrioter, ty ordet och begreppet patriot har inte inom vårt läger haft någon god klang. Det har väl kanske haft sina naturliga orsa- ker detta.

Men vad äro vi nu i färd med ute i våra bygder, i stad som på land! Jag undrar vilken den gärning var, som till sina verkningar var mera patriotisk än den, som vår arbetare- klass just nu är mitt uppe i.

Är det männe utsikterna till de storartade vinsterna, som driver industriarbetarna ut till arbete på koloniområdena efter slutad arbetsdag eller natt på fabriken? Har någon försökt att räkna ut vil- ken timlön en kolonilottsinnehavare kan betinga sig för sitt och famil- jens arbete i täppan? Och det är inte timlönen som är huvudsaken, utan det som inte kan mätas eller vägas i pengar, men betyder så myc- ket för människan och som kan vara av så stor betydelse för ett helt samhälle, ett helt folk.

På andra områden lidakant. Under ekonomiska uppoffringar, försä- kande av välbehövlig vila och utan tanke på den egna fördelen har under årtal utförts ett samhällsar- bete, som på många håll redan visat vackra och bestående resultat. Vil- ken möda detta arbete kostat sina utövare har väl den inte tänkt på, som alldeles självfallet har den skolunderbyggnad och därmed de intellektuella och tekniska resurser som krävas för varje slag av samar- bete och som arbetaren fått tillägna sig med stor ansträngning och för- sakelse.

Om vi med patriotism mena om-

Ur skuggornas värld.

Skildring från storstadens djup

av Oscar Hedberg.

»Nattens tempel.»

För några år sedan hamnade jag i ett härbärge för hemlösa i Berlin. Jag har haft tillfälle bevista åtskilliga hemska ställen i mitt liv, men det här var det värsta av alla. Det är länge sedan nu, men det jag upplevde den gången finns ännu kvar i mitt minne som en fantastisk ond dröm. Härbärgets hade var nätt 800 gäster, bestående av förfelade existenser, förbrytare, frivilligt eller motvilligt sysslö- lösa stackare, alla arma djävlar, som icke hade annan rätt gentemot samhället än att dö antingen som kanonfäda eller som drägg i pest på samhällets djup. Härbärgets var en stor, dyster grå kasern, med låga och smala fönster, en förstuga in till snus- ken och en port till den stinkande gården. Klockan sju öppnades dörrarna till detta nattens tempel. Vi stodo i kö genom por- ten och långt ut på gatan; det var kallt, vi skakade, togo åkarbrador, sparkade varandra på hämlarna, svuro och hotade livet och döden, gud och djävuln, medan vi gingo snigelns gång fram till luckan, innanför vilken en närsynt, skabbig och lökstinkande individ satt och stack ut po- letter till oss för de 25 pfennig vi mer eller mindre hatiskt slängde in till honom. Gud i himmelen vad vi hatade den karlen! Och så var han väl inte lyckligare än vi andra, och egentligen hade han aldrig gjort oss någon förtret. Det var bara det med honom, att han såg så obegripligt männi- skofientlig ut, och inte kunde han väl rå för det! Oppe i förrummen till »sovsal- larna» blevo våra skjortor undersökta, och en del av oss sändes till lusrummen, där bäddarna bestodo av britsar, som voro polstrade med vaxduk. I sovsalarna stodo järnsängarna i 3 långa rader; kläderna

tänksamt strävande för det gemen- sammias bästa, så ha sanmerligen vi arbetare all anledning att räkna oss som goda patrioter.

Om vi med patriotism mena kär- lek till och längtan efter den egna bygden så finna vi detta inte minst hos arbetaren.

Patriot är alltså ett begrepp, som vi inte behöva skämmas för om vi äro aldrig så radikala. Jag tror nästan det är en del av vårt väsen, eftersom det har så lätt att synas och då lära vi inte kunna komma ifrån det, om vi också ville, men var- för skulle vi vilja det.

Agnes Söderquist.

hängde vi på kroken på väggen. En timme innan det släcktes och nattens »vila» skulle taga sin början, gick en soldat i den heliga hären och delade ut psalmböcker till oss, varefter det spelades på en orgel i ena ändan av salen och vi sjöngo så gott vi kunde och ville. Sedan predikades det och vi hörde på efter bästa förmåga. Till slut sjöngo vi åter en psalm, »soldaten» kom och hämtade textböckerna — och så var den dagen all. Nästa dag började strax efter hanegäll. En helvetiskt larmande klocka väckte oss och slutade inte förrän alla voro på benen och på väg nerför trapporna, för att försvinna på djupet av den själlösa stenöknen.

»Olyckliga kvinnors hus.»

Sist jag var i Berlin var det icke nödvändigt, att jag dök ned på storstadens botten. Men från mitt minne gingo fortfarande rötter ned dit. Man kan tolka det som man vill, men jag tror, att har man varit i ett helvete en gång och icke är allt för behård i själen, så glömmar man det aldrig, hur gammal man än blir. Det är som att ha kämpat mot döden i en svår sjukdom och gått segrande ur kampen — med minnesbetor. Reminiscenserna påminna alltid om sin existens.

I »Vorwärts» läste jag en dag en liten skiss om »Olyckliga kvinnors hus». Det var en kanske medlidsam journalists torra och schematiska framställning av tusentals hemlösa kvinnors nattliga hemvist. Medan jag läste den, kände jag hur det sög och drog i mitt minnes rötter, den där tvetydiga makten, som består av både skräck och undran, avsky och lust att för en stund återknyta bekantskapen med ett tråkigt förflutet, grep mig, jag sökte upp stället och blev vittne till en ohygglig verklighet, vilken blott kan förstås av den, som har liknande erfarenheter till utgångspunkt för förståelsen.

Anstalten för de olyckliga kvinnorna heter »Wiesenburg» och är belägen i gamla Berlin, där det är mycket djupt till botten. Den startades för några årtionden av en barmhärtig man med sociala intressen och finansierades av »Asylföreningen för hemlösa kvinnor» tills den för några år sedan övertogs av staden och blev en kommunal institution. »Wiesenburg» betraktades av många hemlösa kvinnor som ett paradiset — var och en människa har ju sin norm för paradiset. Med ordning och disciplin var det väl både så och så, behandlingen pendlade mellan slö likgiltighet och spontan stränghet. Men vad brydde dessa hemlösa kvinnor sig om strängheten, när de kunde få vila och sömn efter dagens hemlöshet och gång efter annan ett vänligt bemötande till på köpet?

Men nu är »Wiesenburg» som sagt en kommunal institution — framåtskridandet har nått så långt ned under samhällsytan.

Det var väl ett framåtskridande, för det innebar ju förbättringar, allting fungerar nu med preussisk noggrannhet — också de hemlösa kvinnorna. Bortåt 5 på eftermiddagen börja de infinna sig och bilda en kö, som slingrar sig likt en orm från anstaltens ingångsdörr och längs gatornas dystra fasader. Precis 5 öppnas dörrarna och ormen rör sig långsamt uppför trappan till den obligatoriska härbärgeluckan i väggen. Varje »nykomling» skall legitimeras sig, men de som varit där förr, ha blivit »nummer» i anstaltens kartotek. Till legitimationerna hör också ett märke, som ådagalägger att det icke är en vecka sedan innehavarinna tog ett bad — fint skall det vara, och det kostar ingenting. I luckan fås en matbricka, och så är vägen fri till mat- och sovsalarna. Matbrickan berättigar till en skål »kvällssoppa» och en skiva rågbröd. Soppans beskaffenhet är sådan, att tusentals kvinnor hellre skulle vilja dö än äta den, men här ätes den med glupande aptit, åtskilliga tigga ödmjukt nigande om »påfyllning», ty det är kanske flera dagar sedan de fått något varmt. Somliga av dem plocka ur små bylten eller trasiga handväskor fram diverse läckerheter, som de tigt sig till under dagens lopp, och dem äta de nu — medan

de andra avundsjukt titta på. Det händer väl också, att någon av dessa bättre situationer dela med sig, ty det kan ju vara bra att ha en god gärning till godo, och så är det ju så, att eländet krossar icke alla hjärtan lika lätt — lätt bekommet skall för resten lätt förgå!

Kvinnorna skola tvätta sig varenda kväll. Det hjälper inga undanflykter, och fort skall det gå, för det finns bara 15 tvättställen och ansiktenas antal är över 500. Varje handduk skall torka flera ansikten, det sparar staden pengar på och hudsjukdomarna florerar. Där veckans bad tages avlusas också de huvuden, som blivit hemvist för de små gråa krypen. Det är »Bademutter» som står för avlusningen vilken försiggår med järnkammar under hotelser och förmaningar från bademutter och delinkventens knot och jämmer.

Kvinnorna kunna tvätta sina linnekläder i särskilda tvättrum. En del av dem ha »fästmannens» skjorta med till tvättning, och han sover kanhända sin hemlösa sömn på ett eller annat härbärge för män, medan hans intima plagg hänger till torkning i »de olyckliga kvinnornas hus».

Klockan 5 på morgonen är det slut på natten och vilan i »Wiesenburg», som spy ut sitt innehåll av hemlösa kvinnor med samma maskinmässiga likgiltighet som det tar emot dem igen 12 timmar senare. Det är som en eländets evighetskvarn, vilken går och går och inte ens stannar när en eller annan kvinna forslas därifrån som sjuk eller död, för att försvinna i det stora intet — denna tröstlöshetens konkreta mot-sättning.

»Rågbröds kyrkan.»

Om det är söndag styra en del av de hemlösa kvinnorna sina steg mot »Rågbröds kyrkan».

Vad är »Rågbröds kyrkan» för något? Ja, vad är det? För det första ett religiöst tempel, för det andra ett bespisningstempel, bägge delar för samhällets sämst lottade invånare, för dem, som icke våga sig så pass fram i ljuset, att de kunna bevista de vanliga gudstjänsterna och som måhända icke brydde sig om att lyssna till Guds ord, såvida det icke predikades i samband med en rågbulle och en kopp kaffe — de äro faktiskt så slöa och vanmäktiga, att de icke orka tro på någon lära, som icke har direkt förbindelse med magen.

Det finns två »Rågbröds kyrkor» i Berlin, en för män och en för kvinnor. De öppnas varje helgdag kl. 8 på morgonen. De hemlösa glida in i templet som ljudlösa skepnader, sätta sig vid långa bord och bli sittande där med stel skräck i ansiktet medan de vänta på kaffet och rågbullen. Då alla platser äro besatta öppnas dörren bredvid altaret och unga damer i nobla kläder träda in och bära kring bullarna och kaffet till trashankarna. De småle

Fuska ej

med tändernas vård. Två gånger om året bör tandläkare besökas och två gånger om dagen tänderna rengöras med ett verkligt effektivt tandvårdsmedel — ett medel som *mekaniskt* renar tänderna utan att på något sätt skada emalj och slemhinnor. Särdeles effektiv är härvidlag Oxygenol Tandcrème, som genom den utvecklade syrgasen åstadkommer en kraftig skumbildning vilken lösrycker bakterier och matrester även på de ställen dit borsten inte når. Oxygenol tandcrème är också så fint fördelat att den fullständigt bortslammas vid munnens sköljning med vatten, något som är av största vikt för ett verkligt gott tandvårdsmedel.

Esperanto.

Inbjudan

har utsänts till den tjugonde internationella esperantokongressen, som hålles i Antwerpen den 3—11 augusti 1928 under beskyddareskap av kronprins Leopold, Belgiska esperantoförbundets hedersordförande. Ett par hundra anmälningar ha redan ingått från skilda länder, men man väntar att inalles ett par tusen esperantister skola komma att delta. Det är andra gången den årligen återkommande internationella esperantokongressen samlas i Antwerpen, ty redan 1911 hölls den 7:de kongressen därstädes.

Strax efter Antwerpenkongressen hålla arbetarna sin särskilda internationella esperantokongress i Göteborg.

Internationell utmärkelse åt svensk blind.

Association internationale des étudiants aveugles (Internationella samfundet för studerande blinda) i Genève har i dagarna till sin hedersledamot utnämnt redaktör H. Thilander, Stocksund, såsom en erkänsla för den betydelsefulla insats han gjort inom det kulturella arbetet för de blinda genom att införa esperanto såsom de blindas internationella språk. In-

vänligt och tröstande mot eländets barn, de ha hjärtan som skälva av medlidande och gråta en utpräglat aristokratisk gråt. Som förklarade änglar röra de sig lätt och graciöst i denna skuggornas värld, livet likasom tröstar sig själv i sitt tröstlösa helvete.

Det blir plötsligt stilla, stilla som i ett dödens tempel, där man kan höra sina egna tankar som skrik. Och så träder en präst in genom dörren, går upp på predikstolen, knäpper händerna samman och ber en tyst bön. Innanför dörren bredvid altaret står en äldre, svartklädd dam som en orörlig, strängt stirrande priorinna, hon står där för att passa på, att ingen av de nu bespista gästerna bryter den andaktsfulla stillheten. Och så skär prästens röst genom tystnaden: Låtom oss sjunga de två första verserna av »Jag ber till kärlekens makt». Orgelns toner brusa, prästen sjunger med en skorrande bas, den stirrande damen med skärande sopran, endast några få av gästerna stämma i, de kunna väl icke de två verserna och psalmböcker delas inte ut till dem.

Prästen predikar om syndens förbannelse, om hur den straffar sig själv, hur Gud straffar syndarna, hur svårt det är att finna förlåtelse, om man har trots i själen, men hur lätt det är, om man omvänder sig, blir ödmjuk och innerligt troende. Och när man sagt sitt Amen, resa skuggorna sig från bänkarna och glida ut lika ljudlöst som de kommit.

Och »Rågbrödskyrkan» stänges.

Esperantokurs.

Fjärde lektionen — Kvara leciono.

Översättning av övningsstycke 3.

Vem kan arbeta under mycket varma dagar? Skriver du på det internationella språket? Trötta människor behöva vila under (om) natten. Är det ett bra bibliotek i skolan?

Den varma solen kom icke till oss i trädgården. Klockan slog, när jag gick. Far sade, att språket inte är vackert. En enda ros blommade där, men flickan visste inte var den var.

I morgon skall jag säga till honom, att jag behöver vara ensam. Var skall du vila? Under de vackra, varma nätterna skall jag vila i trädgården. När kommer mor tillbaka? Hon skrev till far, att hon skall komma i morgon.

Översättning av stycke 4 (översättningsstycke 1).

La fratino de la knabo estis tre bela. En la ĝardeno de la ŝuisto floris ruĝa rozo. La ripozo de la nokto estas dolĉa. La lumo de la suno ne povas veni al ni en la arbaro. Ni sidis en la biblioteko de la lernejo dum la varmaj tagoj. Ĉu vi diris adiaŭ al la gefratoj kaj la gepatroj de Karlo?

Objektsformer.

I svenskan ha vi för det mesta ingen särskild form för att antyda, att ett substantiv är objekt, d. v. s. föremål för en verksamhet. Endast vissa ord: jag, du, han, hon, vi, ni och de, ha en särskild objektsform: mig, dig, honom, henne, eder, oss, dem. I satsen: fadern söker sonen är det endast ordningen, som utvisar, att jag inte menar: sonen söker fadern.

Esperanto visar antingen med en preposition (*al* till, *ĉe*, *por* för, *pri* om) eller med ändelsen *-n*, att ett ord är föremål för verksamhet:

<i>La patro serĉas la filon.</i>	Fadern söker sonen.
<i>Mi instruas la knabon.</i>	} Jag undervisar gossen.
eller: <i>Mi instruas al la knabo.</i>	
<i>Mi instruas lin pri Esperanto.</i>	} Jag lär honom esperanto.
eller: <i>Mi instruas al li Esperanton</i>	
eller: <i>Mi instruas al li pri Esperanto.</i>	
<i>Mi donis al vi la libron.</i>	Jag gav dig boken.

gen nu levande blind torde inom intellektuella blindkretsar över hela världen vara så känd som redaktör Thilander. Den av honom sedan 13 år tillbaka utgivna internationella blindtidningen på esperanto, Esperanto Ligilo, sprides över hela världen och är ett kärt och uppskattat föräningsband mellan de esperantokunniga blinda.

Esperanto som universitetsämne.

Faculté des lettres vid universitetet i Genève har nu på sitt program upptagit undervisning i esperantos historia och metodik. Till första föreläsare i ämnet har schweiziska regeringen på fakultetens förslag kallat docenten i engelska vid samma universitet, den från kooperativa kongressen i Stockholm sistlidne sommar kände d:r Edmond Privat.

Kurser i Esperanto.

Den rumäniske läraren i esperanto, pastor Che, synes äga stor förmåga att få folk intresserade för att lära sig esperanto. Sålunda pågår en kurs bland föreningsfunktionärer inom arbetarörelsen med två lektioner i veckan. Riksdagsledamöter ha även ordnat med en kurs i riksdagshuset. Svenska Freds- och skiljedomsföreningen har en kurs med två lektioner i

veckan. I Beskowska skolan pågå två kurser och i Södra latinläroverket tre kurser. Dessutom ger pastor Che lektioner i flera andra skolor för lärarepersonal.

Några värdefulla råd

vid studiet av fackföreningsrörelsen gives i en liten 5-öresskrift, som utgavs av A. B. F:s centralbyrå. Det är Sigfrid Hanssons föredrag i radio den 9 januari, som utgavs i broschyrform. I föredraget framhölls behovet och nödvändigheten av djupare insikter i fackföreningsfrågor och angavs riktlinjerna för ett fördjupat studium av fackföreningsrörelsen och dess problem. Den lilla skriften kan rekvireras från A. B. F:s centralbyrå, Stockholm, till det ovan nämnda priset av 5 öre. Vid rekvisition av 100 ex. erhålles broschyren för 4 öre pr ex. Vi rekommendera broschyren för gratisutdelning eller försäljning bland medlemmarna.

Agitera kraftigt för tillslutning till de möten som under vintern anordnas som ett led i agitationen bland kvinnorna!

Uttrycken *al la knabo* åt gossen, *al li* (åt) honom, *al vi* (åt eller till) dig kallas dativobjekt. I esperanto uttryckes detta alltid med *al*. Märk: efter *al*, *por*, *pri* o. s. v. användes formen *mi*, *vi*, *li* o. s. v.; icke *min*, *vin*, *lin*.

Formerna *la filon* sonen, *la knabon* gossen, *lin* honom och *Esperanton* kallas ackusativobjekt. I esperanto uttryckes detta med ändelsen *n*.

Adjektivet följer sitt substantiv och får således också ackusativändelsen *n*:

Mi donos al vi belan libron. Jag skall ge dig en vacker bok.
Mi skribis longajn leterojn. Jag har skrivit långa brev.

Komparation.

För att uttrycka högre eller högsta grad av en egenskap användes i esperanto orden *pli* mer och *plej* mest. T. ex.:

Bela vacker *pli bela* vackrare *plej bela* vackrast.
granda stor *pli granda* större *plej granda* störst.
bone bra *pli bone* bättre *plej bone* bäst.

Ordbildning.

Förstavelsen *-ek-* framför en ordstam uttrycker, att en handling börjar eller förlöper hastigt, t. ex. *vidi se*, *ekvidi* få se; *iri* gå, *ekiri* ge sig i väg; *brili* glänsa, *ekbrili* blixtra till.
-ej- anger platsen för en handling, t. ex. *lerni* lära, *lernejo* skola; *labori* arbeta, *laborejo* verkstad.

-ad- betecknar varaktighet eller upprepande, t. ex. *pafu* skott, *pafado* salva; *paroli* ord, *parolado* tal (föredrag).

-ec- utmärker, att ett ord skall beteckna en egenskap, t. ex. *bona* god, *boneco* godhet; *amiko* vän, *amikeco* vänskap.

-ul- anger att ordet skall beteckna en person med stamordet som en speciell egenskap, t. ex. *blinda* blind, *blindulo* en blind man; *karulino* käreasta.

Övningsstycke 5.

Kiu vin instruas? Mia patro instruas min pri historio, kaj pri lingvoj instruas min tre bona instruisto. Ankaŭ Esperanton mi nun eklernis. Al kiu vi sendos la longan esperantan leteron? Mi sendos ĝin al junulo, kiu studas en lernejo por blinduloj. Li bezonas kelkajn (några) amikajn vortojn.

Önske- och villkorsformer.

Genom ändelsen *-u* bildas verbets önske- och uppmaningsform (imperativ):

Iru! Gå!

Donu la libron al mi! Giv mig boken!

Dio gardu nin! Gud bevara oss!

Genom ändelsen *-us* bildas villkorsformen, som användes när man vill säga, att en sak skulle ske, om ett villkor uppfylldes. T. ex.:

Ŝi venus, se la vetero estus bona. Hon skulle komma, om vädret vore vackert.

Märk. Båda satserna ha *us* formen.

Översättningsstycke 6.

Far läser tidningen. Den innehåller många nyheter. Varje esperantist bör prenumerera på en esperanto-tidning. Den bästa tidningen är »Heroldo».

Maria har skrivit ett långt brev till mamma. Karl skriver ett ännu längre brev till far. Om jag hade tid, skulle jag skriva själv, men jag skall resa till Paris i morgon. Paris är världens vackraste stad.

Säg åt herr A., om han skulle komma, att jag genast kommer tillbaka. Bed honom vänta på mig!

Ordlista till styckena 5 och 6.

<i>mia</i>	min.	<i>lusa</i>	legi.	<i>tid</i>	tempo.
<i>historio</i>	historia.	<i>tidning</i>	gazeto.	<i>själv</i>	mem.
<i>sendi</i>	lära.	<i>inhalla</i>	enhavi.	<i>resa</i>	vojaĝi.
<i>letero</i>	brev.	<i>manga</i>	multaj.	<i>Paris</i>	Parizo.
<i>junulo</i>	yingling.	<i>nyhet</i>	novajo.	<i>värld</i>	mondo.
<i>studi</i>	studera.	<i>varje</i>	ĉiu.	<i>herr</i>	sinjoro.
<i>por</i>	för.	<i>prenumerera (på)</i>	aboni.	<i>saga</i>	diri.
<i>vorto</i>	ord.	<i>annu</i>	ankoraŭ.	<i>bedja</i>	peti.
				<i>vanta (på)</i>	atendi.

Hur bakar Ni?

Har Ni tidigare icke bakat med Rumford underbara bakpulver så gör i eget intresse redan i dag ett jämförande försök. Då får Ni absolut Ert hittills bästa bakningsresultat, ty Rumford-bakverken bli alltid lika vällyckade, läckra och beundransvärda. Det kostar heller inte mer än andra jästmjöl eller bakpulver, så det lönar sig att probbaka med

det hälsosamma
enda äkta fosfatbakpulvret

RUMFORD

För festarrangörer att beakta.

De som under stundande sommar ämna anordna sommarfester, idrottsfester, sommarting, läns- och gränsfester torde taga i betraktande att det behövs något mera än själva festarrangemangen eller möjligen en "bondkomiker", som skall vara det dragande på programmet. I vårt land finnes numera ett teaterföretag, som gärna står till tjänst då det gäller medverkan, och det är Skådebanan. Denna andelsförening står nu i begrepp att förbereda sin sommarverksamhet genom att utsända ett cirkulär med upplysningar angående en eventuell medverkan av dess friluftssällskap. Skulle ett sådant cirkulär ej komma eder tillhanda i brist på adress, kunna ni tillskriva Skådebanans exp., Drottninggatan 88 A, I, Stockholm, tel. 136 63, där ni få de erforderliga upplysningarna.

Glöm ej att Skådebanan är vårt lands populäraste teaterföretag och att dess program liksom dess sällskap alltid stå på en hög nivå.

STJÄRNORNA.

*Vinterstjärnor, sommarstjärnor, högt därovan jord och armod
vandra de i tysta banor, som de gjort i evighet.*

*Mänksosläktets store, vise sökt i dem se livets gåta,
men den är och skall förbliva djupa rymders hemlighet.*

*Jag har stått som barn och undrat, med min kind mot
fönstrets ruta,
vem som släcker dem var morgon och var afton ljus dem ger.
Och min moder, som nu vilar sedan många år i mullen,
sade: Himlens änglar göra allt vad gott i världen sker.*

*När jag så kom ut i livet, blev det vårens bleka stjärnor,
som jag ägnade min dyrkan. Men nu tror ej mera jag,
det är änglar, som dem tända. Nu jag vet, att det är solar,
som vi kalla så för stjärnor och som lyda given lag.*

*Men jag minnes även sagan Stjärnor äro mänskösjälur,
som till straff för jordesynder dömts att irra utan ro.
Kanske trodde jag på detta såsom barn en gång i världen —
men de djärva ynglingåren släckte ut min barndoms tro.*

*Stilla, höga aftonstjärna, kanske även du skall slockna,
som den slocknade för alltid, barnaårens vackra tro.
Dock jag tror, att liksom stjärnor sända strålar till varandra,
skall det sköna och det goda bygga åt oss hoppets bro.*

Åke Lind.

Ny arvslag.

Den länge bebådade utredningen om den legala arvsrätten föreligger nu färdig och genom kungl. proposition kommen på riksdagens bord som förslag till lag om arv. Därmed är oss givet, som lagrådet säger, endast ett huvudstycke av successionsrätten. Testamentsrätten och reglerna om utredning, förvaltning och skifte av boet kommer senare till behandling. Att invändningar icke uteblivit mot ett sådant uppehållande av de förslag som ligga inom ramen av en blivande ny ärvdabalk är väl ganska troligt, men lagrådet finner icke sådana hinder föreligga att icke förslaget för sig skulle kunna upphöjas till lag.

Några revolutionerande förändringar ha ej blivit föreslagna, men

de gjorda komma dock säkerligen att tilldraga sig ganska mycken uppmärksamhet. Arvsrätten är i förslaget ej uteslutande grundad på blodsbandet utan i lika hög grad på den sociala och ekonomiska gemenskapen. I konsekvens härmed har också en begränsning i släktarvsrätten föreslagits. Sålunda ha kusiner blivit uteslutna från arvsrätt. Ett annat förslag som även avviker från nu gällande lag är det om efterlevande makes företrädesrätt till arvet, där ej bröstarvingar finnas. Angående arvsrätt för barn utom äktenskap har ej annan förändring föreslagits än att utomäktenskapliga barn kan arva fader, där denne i viss ordning avlämnat förklaring att barnet kan taga arv efter honom.

Dessutom innehåller förslaget stadganden om en arvsfond som kvarlåtenskapen skall tillfalla där ej i lagen upptagna arvingar finnas. Denna fond skall av statskontoret

förvaltas såsom en särskild fond för främjande av barns och ungdoms vård.

Flera motioner ha med anledning av denna proposition blivit väckta. Bland dessa märkes den soc.-dem. gruppmotionen, som i första kammarframbars av hr Möller, i vilken föreslås ytterligare begränsning i arvsrätten i det att från "kretsen av legala arvingar uteslutes även syskon till avliden persons föräldrar".

Motioner som gå emot förslaget om kusiners uteslutning från arvsrätten ha även blivit väckta. Från liberalt-frisinnat håll såväl som från socialdemokratiskt ha dessutom väckts motioner om utsträckning av arvsrätten till att även omfatta arvsrätt efter fader för utomäktenskapliga barn. Motionärerna anse att den orättfärdigheten i lagstiftningen som utesluter barn utom äktenskap att jämväl få arva fader, måste bort.

Varför icke vare sig i lagberedningens förslag eller i kungl. propositionen dessa barn blivit upptagna som arvsberättigade även efter fader, har motiverats med att då i förslaget arvsrättens grund ej är att söka allenast i blodsbandet utan ock i samhörigheten och kusiner i konsekvens härmed uteslutes från arvsrätt, så föreligger icke heller för utomäktenskapligt barn den grund varpå arvsrätt efter fadern kan byggas. Dessutom framhålles att verkningarna av 1917 års barnavårdslag visat sig mycket gynnsamma och de utomäktenskapliga barnens ställning avsevärt förbättrats. Underhållsskyldigheten sträcker sig nu mycket långt och stannar ej vid nödortfittigt underhåll där tillgångar finnas. Tyngdpunkten av skäl mot införande av denna arvsrätt lägger lagberedningen dock i att den skulle draga med sig införande av exceptio plurium, nämligen "rätt för mannen att göra invändning om att jämväl annan man haft umgänge med kvinnan under konceptionstiden". I den svenska lagstiftningen finnes ej denna rätt för mannen. Här har han att bevisa att han icke haft umgänge med kvinnan under konceptionstiden.

Att det stora flertalet utomäktenskapliga barn allt fortfarande skola ställas utanför arvsrätten måste betecknas som orättfärdigt. Enligt vårt förmenande bör det vara möjligt att finna någon form, som i detta avseende uppfyller fordringarna på humanitet och rättvisa.

S. V.

Eldbegängelse.

Denna fråga börjar alltmer sysselsätta sinnena även inom arbetareklassen. Många inom de soc.-dem. kvinnoklubbarna äro ivriga anhängare och önska givetvis att allt flera skola vinnas för denna idé. Vi ha därför tagit oss friheten att låta det i "Tidevarvet" införda uppropet även inflyta i Morgonbris.

"I kvinnor — ett allvarsord!

Bären eldbegängelsens tanke in i Edert hus och Edert hem! Förkunnan den i Eder vänkrets, vinnen för densamma dem av Edra medmänniskor, som ännu stå kalla och ointresserade för vår sak. Om Ni med Edra varma hjärtan, Eder vältalighet, taktkänsla och energi uppträdde som värvare och medhjälpare, då kommer nytt och mäktigt liv in i vår rörelse."

Dessa ord ha för femton år sedan skrivits av Else Dormitzer Dorn i Tyskland. Där ha de säkert haft äsyftad verkan, eldbegängelsetanken bäres där fram av en mäktig folkrörelse.

Men vad göra de svenska kvinnorna? De som arbeta för eldbegängelsens stora idé, såge gärna att kvinnorna verkade litet mera än de göra för att hjälpa dem. De tänka, att alla kvinnor hava en viss plikt att utsträcka sitt intresse för det liv, de burit vid sitt hjärta, till att även omfatta de döda.

Det kan icke tänkas, att man i alla tider fortfar att nedlägga de döda i gravar. Jordbegravningen är ett mitt i civilisationen kvarglömt barbari. Den ger en förgiftad udd åt döden, som annars icke finns i den. Döden kommer till människorna och låter dem se en skymt av evigheten. Ingen av livets tragedier nalkas oss i större majestät än han. Men allt annat än majestätiskt är nedgravandet av den döde i jorden. Det vittnar om förtvivlan och ger sedan näring åt ännu mera förtvivlan. Men över eldbegängelsen vilar en storslagenhet, som är släkt icke alls med förtvivlan utan med minne, tro och hopp.

Här är "en sak utan tadel", en stor idé att arbeta för, vilken inga andra fiender har än felaktig syn på liv och död eller endast rena trögheten eller okunnigheten. Den är en allas angelägenhet. "Bären eldbegängelsens tanke in i Edert hus och Edert hem! Förkunnan den i Eder vänkrets, vinnen för densamma dem av Edra medmän-

Fru Karins studiecirkel.

Som det kommit till vår kännedom, att det ute på Djursholm finns en kvinnlig studiecirkel, som arbetar aldeles mönstergillt, ringa vi en dag upp cirkelns ledare, fru Karin Olsson, med tanke på att de rön som där gjorts även kunde vara till nytta och hjälp för andra.

På vår första fråga svarar fru Karin blygsamt, att det arbete som utföres inte alls är något märkvärdigt, inte alls något att tala om. Men så berättar hon, att idén att bilda en cirkel med enbart kvinnliga medlemmar kom upp på grund av att de cirklar som redan förut funnos, och som nästan huvudsakligen rekryterades av män, sysslade med ämnen som krävde så mycket hemarbete, att det inte var möjligt för kvinnorna, vilka till största delen utgjordes av husmödrar, som tillika hade småbarn att sköta, att delta.

Så bildades kvinnornas egen studiecirkel med något över tjugu medlemmar, och den arbetar nu på tredje året.

Förutom ett aldrig slappnande intresse från deltagarnas sida, har cirkeln även haft förmånen att räkna med förståelse från männen, vilka alltid äro redobogna ordna det så att deras hustrur kunna bevista cirkelns möten.

Alla åldrar från 20 till 55 år äro representerade. Trots att somliga av medlemmarna ha långa vägar att gå, händer det sällan att någon av dem försummar ett sammanträde. Två gånger i månaden samlas man, ett par timmar på kvällen, någon av cirkelns medlemmar refererar en del av en bok, för närvarande läses Nexös Pelle Erövraren, ett par andra läsa något kapitel ur boken, vilket är särskilt belysande för det som refererats, och sedan resonerar man om det som föredragits.

Ibland kallas någon utomstående att redogöra för någon viss fråga eller hålla föreläsning om någon bok eller författare.

Medlemmarna äro särskilt vakna och intresserade, betonar fru Karin, de följa med de politiska frågornas utveckling, läsa mycket noga både

niskor, som ännu stå kalla och likgiltiga för vår sak!"

Oscar Övden.

Morgonbris och Social-Demokraten och även den övriga pressen. De böcker som genom cirkeln inköpas utnyttjas också flitigt.

Cirkeln, som är ansluten till Goodtemplarnas studieförbund, får i landstingsanslag 30 kr. pr år och i statsanslag hälften av det egna bokinköpet. Avgiften pr medlem är 2 kr. pr år.

Hittills ha alla sammanträden hållits i hemmen, men nu har man lagt in ansökan om att få upplåten en skolsal för ändamålet.

Det stora intresset för cirkeln bevisas bäst därav, att medlemmarna aldrig behöva påminnas om, när arbetet på hösten skall återupptagas. De ringa då själva på till ledaren och fråga om inte tiden är inne att börja verksamheten och studierna igen. Detta anför fru Karin som något särdeles uppmuntrande, och vi förstå så väl hennes stolthet över studiecirkeln och dess duktiga medlemmar.

Kunde vi bara få registrera in många studiecirklar efter fru Karins mönster!

H. F—d.

Lova Molander ur tiden.

Lova Molander hörde till det gamla gardet inom arbetarörelsen. De yngre minnas henne mycket svagt, ty hon flyttade till Visby och slöt sig där mera till de intressen, som ligga inom hemmets ram. Men tidningen vill dock ägna henne några tacksamhetens ord för det arbete hon nedlade i rörelsens början. I Stockholm tillhörde hon kvinnoklubben och var en ivrig rösträttsvän. Hon deltog med liv och lust i agitationsarbetet för att få särskilt sömmerskorna organiserade. Därtill var hon en av dessa, som samlade intresset kring sig och genom sin person verkade eggande och inspirerande för vårt arbete. Undan för undan lämna de oss dessa pionärer.

Gör agitationen bland kvinnorna lyckad genom anordnande av trevliga möten och samkväm.

Se till att alla våra talarinnor få tala för fullsatta hus under den pågående agitationen!

De sjungande gesällerna.

Då vi i oktober 1927 sutto bänkade i B-salen timma efter timma för att åhöra de lärda och stiliga föreläsningarna på den stora instruktionskursen höjdes mer än en bekymrad suck över mängden och kvaliteten, som tog sig form i en bävande fråga: Hur skola vi kunna och orka följa med allt detta, så olikt vårt vanliga och dagliga handlande och vandlande?

Men så kom en punkt utom programmet, som visade sig vara så välbehövlig och efterlängtdad att den ibland hotade att taga för mycket av programmet — övning av unison sång. Det var hr och fru Ejve, som fyllde dessa stunder på ett sådant sätt att vi blevo glada bara vi sågo dem och vi kunde fortsätta vårt lyssnande och refererande av de gedigna föreläsningarna, som efter timmars vila, bara efter en halv timmas sång. De lärde oss sjunga med fart och kläm om Den nya tiden och Det unga gardet och Kvinnornas international och Kvinnosången, för att nu inte nämna de glada Jungman Jansson och Jopp hej di. Kanske fick hr Ejve ljusst då den stora tanke, som tog form då De sjungande gesällerna skickades

ut på vandring. Dessa sånger måste bli allas vår egendom, de måste sjungas av gamla och unga från Ystad till Haparanda. Vilken skatt äga vi ej i den nya sångboken? Vilken styrka för oss att kunna sjunga dessa sånger?

De sjungande gesällerna ha nu varit ute mer än en månad. Deras första framträdande blev en succés, deras fortsatta vandring ett seger- och triumftåg. Förvisso hava de haft mödor och förtret på sin vandring även om de mötts av sympati och entusiasm, men, de hava tagit arbetet med glädje och framgångarna för mödorna och sjungit kväll efter kväll för våra idéer, våra sånger, sig själva, in i våra hjärtan. När nu ungdomsförbundet, efter endast ett par dagars frist, åter sänder ut De sjungande gesällerna är det ej blott dessa första tre, utan tre gånger tre. Det strömmar in skrivelser med begäran om att få dem på deras vandring och när nu inte mindre än tre distrikt få motse deras besök, så böra icke minst våra kvinnoklubbar begagna sig av tillfället att lära de nya sångerna. Vi ha idéer att leva för, att slåss för, att sjunga för och därför följa vi de sjungande gesällerna på deras färder med en önskan att de alltjämt måtte få vandra i gyllene sol.

Siv.

A. B. F. — Tidning för Arbetarnes Bildningsförbund

har från i år utvidgats sätillvida, att den utkommer månadsvis. Januariumret innehåller bl. a. en utredande artikel av A. B. F:s studieledare, rektor J. Sandler, om Bildning och utbildning. Vidare innehåller tidningen en hel del upplysningar av organisatorisk art för funktionärer och deltagare i studiearbetet.

Trots utvidgningen till månadstidning är priset det förutvarande, 1 kr. för hela året. Prenumeration sker bäst genom att detta belopp insändes till A. B. F:s centralbyrås postgirokontonr 170.

Glöm inte Morgonbris hemma då ni går till agitationsmöte!

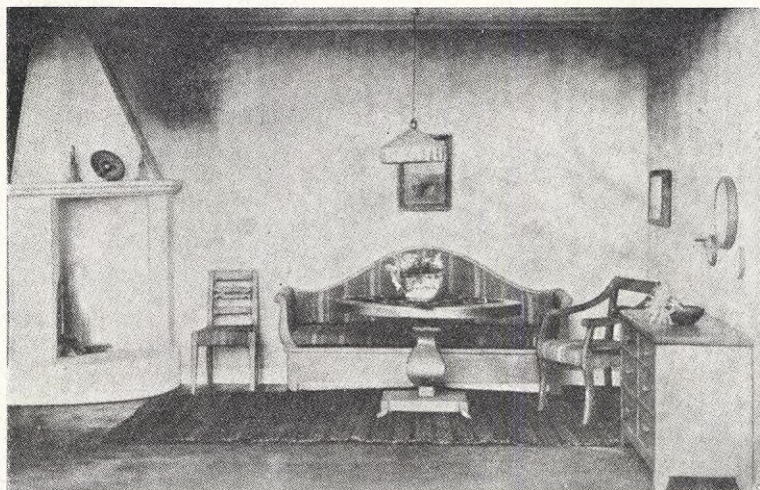
Av Hjalmar Brantings Tal och skrifter

har nu femte delen utkommit från Tidens förlag. Den avhandlar Svensk försvars- och fredspolitik och utgör en sammanställning av Brantings viktigaste inlägg i tal och skrift i detta ämne. Man lägger märke till de inledande uppsatserna "En folkfara" från 1890 och "Militärriksdag-Folkriksdag" från 1892: redan här var den väg klart utstakad, som Branting under hela sin levnad skulle följa i detta spörsmål, och lika klart tecknar hans tal i norska frågan 1892 den fredslinje och den ställning för den norska självbestämmanderätten, som det var en av hans livs stora bragder att senare vid de kritiska tillfällena 1895 och 1905 ha så modigt och framgångsrikt hävdad. En rad artiklar och tal från dessa historiska tidpunkter återgivas. Mycket intressant är vidare Brantings korta men innehållsrika jungfrutal i andra kammaren, vari försvarsfrågan är den centrala punkten. Likaså stannar man vid den märkliga uppsats "Rösträtt och värnplikt", vari Branting år 1900 räckte ut handen till ett samförstånd på vissa villkor med försvarsivrarna, ett anbud som de voro dåraktiga nog att avvisa. Från en senare tidpunkt kunna noteras en rad av inlägg i försvarsfrågan 1911—14, då kampen stod het om F-båten och nya rustningar, medan Branting mot detta program ställde nedrustningskravet och fordran på förbud för militärens utkommenderande mot fredliga arbetare vid arbetskonflikter. Sedan följa de viktigaste artiklarna och talen för svensk neutralitet under världskriget och för tillbakasländet av de aktivistiska tendenserna. Slutligen komma hans uttalanden från 1924 för svensk nedrustning, förebådande det efterföljande regerings- och riksdagsbeslutet i saken. "Det var", säger utgivaren i sin inledande essay, "hans sista stora gärning i fredens, demokratins och socialismens intresse. Det var hans testamente till Sverges folk och till mänskligheten."

Denna femte del är icke blott historiskt värdefull, den är aktuell i ordets egentliga mening, och man kan i studiet av denna bok hämta många goda synpunkter och mycket betydelsefullt material för den fortsatta kampen mot militarismen.

Över huvud våga vi säga, att varje ny del, som utkommer av Brantings skrifter, bekräftar betydelsen av detta stora verk, vilket i nya tusental förtjänar att spridas till svenska folkets alla lager.

Se till att Morgonbris försäljes vid alla agitationsmöten!

Rumsinteriör. Arkitekt: Carl Malmsten.

Trivsamt heminredning.

Nyligen var en utställning i Liljevalchs konsthall, Stockholm, över skulptur, inredning och dekorativ konst. Utställarna voro: Ivar Johnson, skulptur, Carl Malmsten, inredningar, Alf Munthe, dekorativ konst.

Det största intresset fängade helt naturligt Carl Malmstens möbler och inredningar.

Denne möbelarkitekt har ju, som torde vara känt av de flesta, på de senaste åren dokumenterat sig som kanske vårt lands allra främsta på sitt område. Han är en nydanare och mångfrestare, men framför allt en person, som i sina ofta genialiska uppslag tar hänsyn till helhetsverkan och undviker att bli enbart yrkesspecialisten.

Carl Malmsten har många intressen. Det mest förhärskande torde, åtminstone för närvarande, vara det slöjdpedagogiska. Helt säkert kommer också hans insatser på detta område att bli ingripande och verka kultiverande på vårt sätt att reda våra hem. En sak, som sannerligen är av behovet påkallad.

På den intressanta utställningen visades bl. a. även en hel del olika miniatyrerum, framställda vid Malmstens heminredningskurser, hållna vid Nääs slöjdseminarium 1923 och 1925 samt vid Sigtunaskolan 1926 och 1927.

Dessa rum, med sina förtjusande interiörer, äro nog tänkta på landet. I städerna, de större åtminstone, bygges för närvarande ej rummen tillräckligt stora för att kunna tillfredsställa det utrymme, som är nödvändigt för ett rums harmoniska gestaltning. I all synnerhet för den stora massan av oss, som

dessutom endast ha ett eller två rum och kök till förfogande.

Vi tillåta oss att här reproducera ett par bilder från dessa miniatyrerum, visande ena långväggen i vardera rummet, vilka äro dagligs- eller vardagsrum.

De många olika förslag, vilka utställdes som prov på skiftande stilbehandling och varierande sätt att skapa och forma sitt hem trivsamt och vackert, åskådliggjorde åter tydligt, att det enkla och billiga, om det erhåller en vacker, ändamålsenlig och uttrycksfull form, en harmonisk placering, som skänker ett smält helhetsintryck, många gånger uppväger det dyrbarare och luxiösare, om dessa egenskaper ej äro förbundna därmed. Att det enkla och anspråkslösa, när det gestaltas av en skönhetsälskande person, förmår skänka en prägel, som ingen materiell tillgång, utan sinne för den verkliga ro och trivsamhet vi behöva i hemmen, kan förläna.

På många områden behöva vi en pånyttfödelse, en renässans. Ej minst i sättet att ordna vårt hem, med odlad smak och ett öppet sinne

för värdigare — gärna enklare och mindre kostsam — gestaltning av detsamma.

Det är i flesta fall ej enbart de materiella tillgångarna som äro väsentliga utan framför allt vårt personliga strävande efter skönhet och ändamålsenlighet. Ett rums inredning för några hundra kronor kan därför ofta verka mycket mer tilltalande än samma rumsinredning för lika många tusen. Må vi rannsaka oss själva. V.

Tidens första häfte för året har nu utkommit. Det inledes med en redaktionell artikel, behandlande "Census och valrätt", närmast med hänsyn till sänkning av rösträttsåldern till 21 år.

Rickard Lindström tar upp till diskussion en del punkter ur partiets principprogram i "Betraktelser rörande begreppet utsugning" och söker visa, att man borde finna en annan term för det begrepp, man avser.

Artikeln i befolkningsfrågan i detta häfte är skriven av Axel Höjer och behandlar "Hygieniska synpunkter på barnantalets reglering". Victor Svanberg lämnar en översikt över den förra året utkomna lyriken i "Ett lyriskt år". Alfr. Vanner påbörjar med sikte på höstens val en serie översikter över arbetarepartiets ställning i de olika valkretsarna i "Det kommande valet". Paul Olberg skriver om "Agrarrevolution och överbefolkning i Sovjetryssland".

Avdelningen Händelser och spörsmål innehåller "Demokrati och maktpolitik" samt "Arbetarna och företagen".

Häftet avslutas med en framställning av Martin Andersson av olika förslag och meningar om sjukkasheväsandets organisation i artikeln "Sjukförsäkringsfrågans öden och äventyr".

Tiden kostar som förut endast kr. 4: 80 för helår, kr. 2: 40 för halvår och 60 öre pr häfte. Prenumeration kan ske på posten, i bokhandeln eller direkt från Tidens förlag.

Rumsinteriör. Arkitekt: Carl Malmsten.

Henrik Ibsen.

Ett hundraårsminne.

Av Osear Hedberg.

Det är hundra år sedan Henrik Ibsen föddes. Han kom till världen i den lilla norska staden Skien den 20 mars 1828 och dog i Oslo den 23 maj 1908. Han blev gammal och berömd och han lämnade livet som en segrande men därför icke lycklig människa.

På mödernet härstammade Henrik Ibsen från Tyskland. Inte underligt då, att han blev en så teoretiserande diktare. Ingen har som han kunnat sätta "problem under debatt" — icke ens Strindberg. Hela hans diktning består av hans starkt personliga diskussionsinlägg, och den slutar på det hela taget med att diskussionen får utgöra svar på frågan. Men morsk var han ju också. Hos honom såväl som hos Björnson, Hamsun, Kinck och åtskilliga andra norska författare, kom den barska envisheten och stundom överdrivna självmedvetandet fram. Som barn var han vad man kallar för "underlig" i jämförelse med syskonen; medan de lekte och tillägnade sig tillvaron ute i naturen stängde han sig inne på kammaren och läste böcker. När han senare blev apotekselev skrev han, utan att mer än ett par av hans vänner anade det, sitt första skådespel, "Catilina", på nätterna. Den ene av hans två vänner trodde blint på hans begåvning. Det var också han som skickade in stycket till teatern i Oslo, och då han fick det tillbaka lät han trycka det och skickade det ut i bokmarknaden. Men det försvann nästan strax i glömskans och likgiltighetens djup och omsider såldes hela upplagan som makulatur till en bokare. Samma år lyckades Ibsen nätt och jämt att ta studentexamen.

Han blev politiskt intresserad, deltog i arbetarnas möten och demonstrationer och skrev i "Arbeiderforeningens Blad". Men han tröttnade dock snart på detta och fick intresse för nationella och världspolitiska frågor. Han skrev också en dikt till Oskar I och bad, att en här skulle skickas ner till Slesvig för att hjälpa de "nordiska bröderna" (danskarna) i kampen mot den glupske tysken. Ett litet stycke fick han spelat på "Kristiania Teater", men detta stycke är nu glömt och försvunnet.

"Han levde i fattigdom, var illa klädd, middagsmat hörde till de lyxiösa sällsyntheterna"; det sades att han "bodde i sin överrock" — så att en sådan hade han i alla fall. Men så fick han anställning som ledare av den första norska teatern i Bergen (alla andra teatrar i Norge voro på den tiden danska), där stannade han till 1857, gifte sig, skrev några skådespel som spelades och slogo an, dock utan att han blev av med sin fattigdom.

År 1871 träffade Georg Brandes honom i Dresden. Då hade han gjort succès med "Brand" och "Peer Gynt", de två mäktiga diktarskapelserna om personlighetens kamp för och mot det chimäriska och upplösningen i omöjligheternas töcken. Det är idéramer, verk av en diktare i sin kraftperiod.

"Gildet på Solhaug", "Fru Inger til Östråt", "Hærmændene på Helgeland", "Kærlighedens Komædie", och "Kongs-Emnerne" voro nu också färdiga. Med undantag av "Kærlighedens Komædie", i vilket han "svängde piskan över kärleken och äktenskapet", var det historiska ämnen han i dessa dramer behandlade, dock med tidsenlig kolorit och med sig själv som part i saken.

I "Kongs-Emnerne" finns följande replikskifte:

Jatgejr: Skaldskap kan icke läras, herre!

Skule: Kan det icke läras? Hur gick det då till?

Jatgejr: Jag fick sorgens gåva, och så vart jag skald.

Skule: Är det då sorgens gåva skalden måste ha?

Jatgejr: Jag behövde sorgen. Andra behöva kanske tron, eller glädjen — — — eller tvivlet...

I "Brand" och "Peer Gynt" var det tron — som brast. I ett brev skrev Ibsen: "Man måste ha ett innehåll i sin diktning, ett livsinnehåll; har man icke det, så diktar man icke, då skriver man blott böcker."

När Georg Brandes träffade Ibsen i Dresden låg han i bara skjortärmarna i det öppna fönstret. Han tryckte den unge danska litterära kättaren till sitt breda bröst och började strax tala om nordisk kultur och diktning. Han sade, att Nor-

den ligger utanför kulturströmmarna och på grund därav alltid kommer bakefter. Men vi måste igenom alltsamman. Det är förbannelsen. Ibsen bedömde alla diktare från den synpunkten, om deras verk hade samband med deras egen själ. I motsatt fall var det bara akademiskt skräp. Om Henrik Ibsen på den tiden skriver Georg Brandes i sin självbiografi "Levned" bl. a., att han var icke så värst stor, men han var vackert byggd, hade ett stort huvud, grov hals, breda axlar, och man tyckte, att man måste slå honom ned med en klubba för att få bukt med honom. Han var fåordig, skrattade eller log aldrig, såg stundom rent av hotande ut, utan att man gett honom anledning därtill. Han bar på fyrtio års bitterhet och hat och hans människoförakt kunde vara gränslös. Han var aristokratisk till yterlighet. Han påstod att politiker voro lögnare, hycklare, skrävare, hundar; de spekulerade i frihetsrörelser och gjorde hela Europa löjligt. Det avgörande var social och andlig frihet, tankefrihet, samvetsfrihet, som kunde ernås bättre under ett modernt och intellektuellt envælde än under småtyranner och demokratiska humbugsmakare. Han avskydde den norska liberalismen och kännetecknade de flesta av Norges bönder som ett smutsigt och rovgri-
rigt pack.

Henrik Ibsen hade allaredan då skrivit sitt stycke om den politiske vingelmakaren och politisk humbug på det hela taget: "De unges forbund". Att icke norrmännen kunde förlåta honom den gärningen, är ju icke så märkvärdigt. Naturligtvis fingo de ej heller anledning till glädje när han 1877 skickade ut över världen sitt stycke "Samfundets stötter", i vilket han avslöjar lögnen, falskheten, egoismen, maktlystnaden, profitbegäret bakom det heliga samhällsintressets mask.

Han är nu inne i skapandet av sina gisslande samhällsdramer. I "Et Dukkehjem" avslöjar han det falska förhållandet mellan mannen och kvinnan i äktenskapet; i "Gengangere" skildrar han fädernas missgärningar som ärtflighet enligt dåtidens deterministiska uppfattning; i "En folkefiende" konstaterar han bedrägeriet i den demokratiska friheten och den folkliga självständigheten. Hans både starkaste och dystraste drama är säkerligen "Vildanden", med de brustna karaktärerna, förhoppningslösheten, idealismen i narrkäpa, nödvändighe-

ten av att ha en livslögn för att kunna leva. Även i "Rosmersholm" skildras krossade människöden, skuldmedvetandet, falskt eller ej, är hos den ädle individen starkare än viljan och förmågan till det goda både för egen och andras skull. I "Fruen fra Havet" är det livsångesten, likaledes i "Hedda Gabler" men här kombinerat med begäret efter handling, då, ty livet är så tomt, så tomt.

Henrik Ibsens första utkast till det pessemistiska dramat "Bygmester Solness" var en dikt, "De sad der, de to...", som tolkar icke blott innehållet i detta drama utan den mörka grundtonen i en stor del av Ibsens diktning, icke minst i hans samhällsdramer. Dikten har endast dessa tre verser:

De sad der, de to, i så lunt et hus
ved høst og i Vinterdage.
Så brændte huset. Alt ligger i grus.
De to får i asken rage.

For nede i den er et smykke gemt, —
et smykke som aldrig kan brænde.
Og leder de trofast, hænder det nemt,
at det findes af ham eller hende.

Men finder de end, de brandlidte to,
det dyre, ildfaste smykke, —
aldrig han finder sin brændte tro,
han aldrig sin brændte lykke.

Efter "Bygmester Solness" skrev Ibsen tre dramer: "Lille Eyolf", som är högsta potens av fasa för livet; "Gabriel Borkman", konglomeratet av livsångesten, livslöggen, personlighetsbedrägeriet, allt utmynnande i ett gapande intet, och "Når vi døde vågner", Ibsens sista verk, vari livet blivit ett skuggornas rike, till vilket vi döda gång efter annan vakna upp, kanske för att stiga, stiga upp genom dimmorna, upp till solen, höjden, stjärnorna — störta ned.

Är nu icke detta negativ diktning? Jo. Även om den också är det, att diktaren håller domedag med sig själv. Henrik Ibsens tid var en upplösningens tid, och han var sin tids diktare. Han blev missnöjd med sitt fädernesland, vände det ryggen och levde i frivillig landsflykt i 27 år. Och det var medan han levde ute i världen, som de stora kulturländernas mäktiga tidsrörelser grep honom och gav återklang i hans samhällsdramer. Det fanns i hela den västeuropeiska litteraturen ingen annan skönlitterär författare, som ägde hans förmåga att skildra denna den gamla tidens tröstlösa desillusion och förfall.

En arbeterskas ungdom.

Berättad av henne själv.

Bemyndigad översättning av Wera von Kræmer.

En gång, jag var då något över tretton år och såg nästan fullvuxen ut, kom jag vid mitt sökande in på kontoret i en bronsvarufabrik. En småväxt äldre herre, chefen själv, frågade mig om ålder, namn och familjeförhållanden och bad mig komma igen nästa måndag. Jag fick plats bland tolv andra unga flickor och fick åter sitta i ett varmt rum. Man lärde mig att sätta ihop kedjelänkar och jag blev snart skicklig. Chefen tog sig välvilligt an mig, jag var ju också den yngsta av alla arbeterskorna, men förtjänade snart mer än jag fått hos min släktinge. Lärokursen uppgavs helt och hållet, då jag nu fått något mer inbringande. Tio månader arbetade jag i bronsfabriken och fick så småningom efter mina begrepp fina kläder, fick köpa mig snygga skor och en del annat som behövs för ett vårdat yttre.

Min arbetsgivare var särskilt vänlig mot mig och föredrog mig framför alla de andra. Han talade faderligt till mig och styrkte mig i mitt beslut att hålla mig ifrån de nöjen, varmed mina kamrater förströdde sig. De gingo på dans om söndagarna, som de sedan berättade mig. Här pratade de med unga arbetare och fastän jag inte alldeles förstod innebörden i dessa samtal, hade jag en känsla av att en sådan ton inte var tillåten. De gjorde ofta narr av mig för att jag höll mig för mig själv, men som jag alltid var beredd att berätta för dem, hyste de intet agg till mig.

Efter några månader fick jag anvisning på ett arbete som betalade sig bättre. Men detta var mer ansträngande. Jag skulle löda vid en med gas driven blåsbälg och det tycktes mig ofta svårt. Mina kinder blevo allt blekare, jag led av en obetvinglig mattighet, hade svindel-anfall och måste ofta gripa tag i ett stöd.

En annan upplevelse vid samma tid oroade mig mycket. Jag har redan nämnt, att vi ej bodde ensamma utan hade en kamrat till min bror hos oss. Denne, en ful, koppärrig, ordkarg yngling, hade börjat visa mig en påfallande uppmärksamhet. Han gav mig små gåvor av frukt och bakelser. Böcker skaffade han mig också. Men varken min mor eller jag tänkte något härom — jag var ju också bara fjorton år. En dag, en fredag, kom vår inneboende ensam hem och vi gingo till sängs — min bror hade ännu icke kommit hem. Jag låg i samma säng som min mor, tryckt intill väggen. Antagli-

gen hade jag inte somnat in ordentligt, ty med ens vaknade jag med ett skri: jag kände en het andedräkt över mig, men kunde inte i mörkret se vad det var. Skriet hade väckt min mor, som genast tände ljus och fick reda i situationen. Vår logerande hade rest sig i sin bädd, vars fotända stötte till vår huvudgård, och lutat sig över mig. Jag darrade i hela kroppen av ångest och skräck, utan att rätt veta, vad han velat, hade jag på känn att det var något lågt. Min mor gjorde honom förebräelser, på vilka han knappast svarade ett ord. Vi suitto uppe och väntade på min bror, och när han kom, blev det en ny uppskakande scen. Vår logerande blev uppsagd, fast det jag hoppats inte skedde, han blev inte bortkörd genast, utan fick stanna till slutet av veckan för att hinna skaffa sig ny bostad och slippa skammen av en huvudstupa flyttning. Jag led fruktansvärt av denna för mig ofattbara hänsyn för en sådan människa. Jag vågade inte somna om kvällarna och när jag äntligen det oaktat föll i sömn, plågades jag av hemska drömmar och klamrade mig i ångest fast vid min mor. De grälade på mig för mina "överspända idéer" och sköto skulden därför på alla romaner som jag läste och som nu blevo mig förbjudna.

Några veckor efter denna för mig så skakande händelse föll jag en gång i en lång svimning. Då jag genom läkarehjälp återkallats till medvetandet, plågades jag av svår ångest. Läkaren ansåg fallet betänkligt och ställde diagnosen på en nervsjukdom. På kliniken dit min mor förde mig, tog man reda på min fars och farfars levnadssätt och menade att deras alkoholmissbruk hade sin skuld i min sjukdom. Själv befanns jag vara i hög grad undernärdd och lidande av blodbrist och blev rädd att vistas i fria luften och skaffa mig kraftigare föda. Detta var det botemedel den berömda klinikläkaren anbefallde. Hur skulle jag kunnat följa hans ordination?

Vad jag hittills lidit av umbäranden, arbete och sjukdom, överträffades vida under den närmaste tiden framåt. Till bronsfabriken fick jag inte återvända, läkaren hade förklarat att det arbetet var detsamma som förgift för mig. Nu fick jag söka nytt arbete, så fort jag ansågs något bättre. Men jag levde i en oavbruten rädsla och kommen några steg utanför porten fruktade jag att överfallas av en ny svimning. Att få dö var min iv-

rigaste längtan. Men jag skulle söka arbete. Då jag fått sådant och arbetat en halv dag, överfölls jag på nytt av skräcken. Middagsrasten tillbragte jag i en park, jag skulle ju ha frisk luft. Där åt jag min middag, frukt och bröd eller en bit korv, det var den kraftiga föda läkaren hade förordat. Den var knappare nu än förut, eftersom jag inte förtjänat något på ett par veckor och den läkare man hämtat i första förskräckelsen måste ha betalt, likaså måste apoteksvarorna betalas. Någon sjukförsäkring fanns inte på den tiden.

På bronsfabriken hade jag inte fått stanna, emedan min hälsa där blev undergrävd, men nu arbetade jag på ett metalltryckeri där jag skulle göra tjänst vid en press och såsom den sist ankomna arbeterskan hade till åliggande att hämta bränsle i källaren, alltjämt behärskad av samma ångest att överfallas av en svimning där nere. På denna plats stannade jag endast några dagar, jag kunde ej förmas att gå tillbaka dit. Nu fick jag plats i en patronfabrik. Då jag varit där i tre veckor och gick ut på gatan under middagsrasten, måste förbigående stödja mig emedan jag börjat vackla och föll i en ny vanmakt. Då den var över, fördes jag hem, till min mors stora förfäran. Jag bad henne föra mig till sjukhuset, ty där hoppades jag bli bra, om det överhuvud taget var möjligt.

Tre veckor stannade jag på sjuksuset och, hur underligt det än låter, var detta den bästa delen av mitt liv hittills. Alla voro snälla mot mig, läkarna, sköterskorna, patienterna. Jag fick regelbundet närande mat, fick ensam säng och rent linne. Jag gjorde nytta för mig var jag kunde, sydde handarbeten och fick låna böcker av läkarna. Nu läste jag Schiller och Daudet, Schillers dikter och av dramerna "Bruden från Messina" hänryckte mig mest. Också Daudets "Fro-mont d. y. och Risler d. ä." gjorde starkt intryck på mig. I fyra veckor hade jag det bra under läkarvård. Sedan släpptes jag ut som frisk.

Inte på hela tiden hade något ledsamt hänt mig på sjukhuset, jag hade haft det oavbrutet bra. Nu skulle jag åter söka arbete. Och åter kom ångesten över mig när jag ensam irrade omkring på gatorna. Något arbete fann jag inte. Tidigt gick jag hemifrån om morgnarna för att vara den första vid dörrarna, men förgäves.

Min mor, som efter min sjukdom varit ovanligt ömsint mot mig och ofta kallade mig sitt stackars olyckliga barn samt helt rörd tagit emot mina smekningar, som hon förut inte velat veta av, blev nu vid dåligt lynne, därför att jag så länge gick utan förtjänst. Hon fordrade ju mycket av sig själv. Dag ut och dag in trälade hon, utan rast och ro. Hon arbetade i ett väveri, där hon fick sår på händerna av

En femtioåring.

Fru Cecilia Jansson, Hushagen, Borlänge, fyllde den 14 jan. 50 år. Som medlem av klubben från dess början har hon hunnit uträtta ett gott arbete för denna och särskilt vad det gäller spridandet av vår tidning Morgonbris. Var under ett år kommissionär för tidningen och är ännu en av dess bästa försäljare.

Hon blev på högtidsdagen föremål för många hyllningar. Klubben uppvaktade med blommor och telegram.

Nu önska vi alla, att Celia ännu i många år måtte få äga sin goda hälsa och sitt glada humör. S. D. A.

garnernas giftiga färger och elektartade svulster på armarna, men hon fullföljde utan klagan sitt tunga dagsverke. Ändå var hon ingen ung kvinna längre. Hon var 47 år då jag föddes som hennes femtonde barn — nu var hon alltså 61 år och hade under sitt långa liv aldrig haft en vilodag. Då hon var utan fast arbete, gick hon som hjälpgumma i familjer, det var hennes ärelystnad att aldrig bli skyldig på hyra eller annat. Det var ett särskilt karaktärsdrag hos henne att icke vilja bero av någon. Och nu hade hon en nästan fullvuxen dotter, som skulle vara henne ett stöd, och denna dotter förtjänade ingenting! Hon grälade duktigt på mig och gjorde mig häftiga förebräelser — då hon alltid kunnat skaffa sig arbete borde jag också kunna det.

En del arbete fick jag ju. I en kartongfabrik, på en skofabrik, hos en snör-makerska, i en verkstad, där man anbragte grön färg på turkiska schalar, och i många andra branscher provade jag på. För somligt befanns jag efter några timmar inte vara skicklig nog eller också fick jag under tiden höra talas om något bättre och gick dit.

Tre veckor hade gått på detta sätt, då svindelanfallen åter infunno sig, efterföljda av en svår medvetlöshet. Åter kom jag på sjukhus, jag var så klen och glä-mig att jag väckte uppmärksamhet på gatan. Flera gånger måste jag gå in i portar och vila mig på trappstenarna. I full feber kom jag till sjukhuset; det första mål mat jag erhöi, fick jag upp igen. Men efter några dagar var det bättre; jag fick åter ordentlig mat och en omvårdnad, som jag hittills icke känt av.

Då hände något, vars hela hemska vidd

jag inte kunnat bedöma förrän på senare år. En dag meddelades det mig, att det inte fanns något utsikt till att jag någonsin mer skulle kunna bli frisk och arbets-duglig, utan att jag måste föras till en annan anstalt.

Jag fick klä på mig, stiga upp i sjukvagnen och befann mig kort därefter i fattighusets mottagningskontor. Jag var precis fjorton år och fyra månader gammal. Jag förstod inte då innebörden i detta, jag bara grät, grät oavbrutet över den omgivning, dit jag skulle försättas. I en stor sal, där säng stod vid säng, och som till största delen befolkades av gamla brutna gummor, anvisades mig en säng och ett skåp. Gummorna hostade och fingo kvävningssanfäll, många yrade och talade så besynnerligt och främmande. På natten kunde jag inte sova av ångslan, de gamla voro också oroliga och ville inte ligga kvar i sina sängar. Maten var inte heller så god som på sjukhuset och ingenting hade jag att göra, intet handarbete, ingen bok, ingen människa brydde sig om mig. I den stora parken sökte jag upp de ensligaste stigarna för att få gråta i fred. På femte dagen skickades jag till ombudsmannen, där jag utfrågades om jag inte hade någon, som kunde sörja för mig, ty här kunde jag inte stanna, och om ingen tog sig an mig, måste jag skickas till min hemort.

Min "hemort" hade jag inte reda på, där hade jag aldrig varit och förstod inte det språk som talades där. Jag var förtvivlad och min gamla önskan att få dö kom över mig. Jag stammade att jag dock hade en mor, som arbetade och att jag själv arbetat sedan mitt tionde år. Så fick jag ett kort, på vilket jag skulle skriva till min mor att hon genast skulle hämta mig, annars skulle jag sändas till Böhmen. Nästa dag följde jag min stackars mor, som inte blev besparad någon-ting, hem.

Sedermera har jag ofta undrat vad som skulle blivit av mig, om jag skickats till min s. k. "hemort". Jag började också kritisera den brottsliga byråkratism, som förde mig, ett barn, en varelse, som från tidigaste år av arbete och svält berövats all barnaglädje, till en anstalt för gamla och sjuka och som skulle ha överlämnat mig åt ett ovisst, men säkert flera år framåt sorgligt öde, om inte en förnuftig tjänsteman varit tillstades. Ofta har jag på senare år känt harm, när jag frammanat alltsammans för mig och sagt mig, att det endast berott på en slump, att jag, som blev en frisk och fullt arbetsduglig ung flicka och sedermera en frisk fullvuxen kvinna, inte skuffades ner i en omgivning, som i alla händelser alltid skulle ha behandlat mig som en främmande börda.

(Forts.)

Studiekurs i Göteborg.

En ganska stor skara kvinnor hade samlats i det synnerligen vackra och hemtrevliga studiehem, som A. B. F. upprättat i Göteborg, när ordf. fru Vilma Nilsson å Västgöta—Dals kvinnodistrikts vägnar hälsade deltagarna välkomna samt öppnade 3-dagarskursen därstädes.

De väl valda ämnena samt anordningarna i övrigt vittnade om att distriktsstyrelsen gått till verket med intresse för saken samt en önskan om att göra det bästa möjliga av resurserna. Tyvärr hade inte så många representanter för landsortens klubbar kunnat infinna sig — något mycket förklarligt, då vare sig utom- eller inomhus arbetande kvinnor kunna lösslita sig från sina plikter under hela 3 dagar — men den livaktiga Göteborgsklubbens medlemmar fyllde väl ut de övrigas tomrum.

På lördagen föreläste först professor Jacobsson om "allmän orientering angående partiets allmänna grundsatsar", varvid han gav en kortfattad historik över olika samhällsformers utveckling fram till den moderna socialismen. Han påvisade hur denna är en livssyn, en livsprincip av altruistisk natur, som samlar människorna i arbete för dessa principers utförande i det praktiska, dagliga livet samt hur hela rörelsen är av internationell karaktär. Såsom en motsats till socialismens samhällsidé framhöll han liberalismen, som menar, att om endast ekonomisk frihet är rådande så skall människornas begär efter att förbättra sin egen ställning vara tillräcklig drivfjäder för handlande, producerande, skapande, drivfjädern till nationellt framåtskridande.

Helt visst fingo kvinnorna, med sin ofta ideella livssyn, i denna stort lagda föreläsning en god grund att bygga de efterföljande, av mera detaljerat praktiskt innehåll lagda, föreläsningarna på.

När lektor Sjödahl sedan tog itu med "kommunernas socialpolitik och kommunernas affärsverksamhet" och talade om ljus, gas, spåragnar, fattigvård, barnavård o. d., förstod man på lyssnarnas ivriga intresse att han kommit rakt in på "mammans gata". Här voro de hemma och här hade de egen erfarenhet.

Vid samkvämet senare på kvällen sjöngs det med liv och lust ur Tidens nya sångbok och att hr Sjödahl, så-

som ensam herre deltog flitigt däri senterades livligt. Även Göteborgsklubbens sångeirke medverkade till stämningens höjande. Från förbundsstyrelsen framfördes hälsning av fru Thüning som var närvarande, likaså upplästes hälsningstelegram.

På söndagen hade lektor Wigforss fyra föreläsningar om så aktuella saker som "socialiseringsproblemen, industriell demokrati samt skattefrågor". Att han med sin populärt lagda framställningskonst lyckades fånga intresset även för så invecklade, torra saker var oförtydligt.

På f. m. besökte kursdeltagarna ålderdomshemmet Gibraltars olika avdelningar, varvid allmän tillfredsställelse uttalades över den ordning, den utmärkta hygien som överallt var rådande. Visserligen få här de gamla, de sjuka och andra skyddslingar vistas flera i varje sal — naturligtvis med de olägenheter detta för med sig — men med så god vård, sådan snygghet och med så ordentlig kost bör livet vara mera drägligt sålunda än ett liv i usla kyffen med kanske ingen vård då sådan behövs och kanske liten, eller ingen föda.

Att kvinnorna även voro intresserade av bageri, kök, tvättstuga och övriga ekonomiavdelningar faller av sig självt. Överallt samma ordning och renlighet.

Söndagen avslutades med ett föredrag av bostadsinspektrisen Anna Bylander över "våra bostäder". Genom talrika ljusbilder visade hon alla de moderniteter som börjat införas i såväl vårt land som i andra länder, varifrån hon samlat bilder och vilka hon besökt, alla gående ut på att göra de mindre hemmen vackra och trivsamma samt att underlätta husmoderns arbete. Det var nog mer än en som, vid tanken på sina egna kalla, ohygieniska och tungarbetade bostäder längtade efter ett hem av det moderna slaget. Hur lätt skulle det inte vara att med alla dessa hjälpmedel sköta sitt hem!

På måndagen talade först folk-

allt flera

köpa i

Konsum

Principen är där:
sunda varor i
sunda butiker.

skollärare Jungen om "skolproblemen", därefter herr Axel Dahlström om "arbetarörelsens organisationsformer" samt slutligen redaktör Sven Backlund över punkt 8 i parti-programmet som handlar om demokratisk internationell politik, folkrättslig samverkan och avrustning.

Alla föreläsningarna voro var och en på sitt område belysande och klarläggande och förvisso gick var och en åter till sina plikter med en rikare fond av kunskap och med en större förståelse för samhällsproblemen och för socialismens syn på dessa än vad man förut haft.

Den idé, som fördes fram i Stockholm i oktober, att giva kvinnorna ett tillfälle till ett omfattande, fördjupat och samlat studium av socialismens samhällssyn fördes här vidare på ett utmärkt sätt och jag är övertygad om, att alla samlades i en dylik mening när ordf. på måndag e. m. avslutade kursen. Det tack, som härvid uttalades till distriktsstyrelse och ordf. kom säkert från uppriktiga sinnen.

Efter kvinnosången och ett fyrfaldigt hurra för socialismen och dess förverkligande var denna studiekurs tillända.

N. Th.

TÄNK PÅ DE ANHÖRIGA
FÖRSÄKRA ERT LIV I FOLKET

Anna Bugge-Wicksell död.

Det smärtsamma budskapet om fru Anna Bugge-Wicksells död kommer helt överraskande.

Därmed har ännu en av 80-talsradikalerna gått ur tiden. Hon var vid sin bortgång 65 år. Norska till börd och gift med professor Knut Wicksell. Några av våra äldre partivänner minnas henne vid Knut Wicksells sida som hans maka medan hon ännu hade tvenne långa, ljusa flåtor hängande utefter ryggen. Hon var heller icke mer än 17 år då hon förenade sina öden med honom.

Fru Anna Bugge-Wicksell hörde icke till de populära, därtill var hon för grundlig, arbetsam och intellektuellt betonad. Under rösträttsstriden var hon med och förfäktade kvinnornas rättfärdighetskrav. Vi känna henne icke från de inre cirkelarna och kunna därför icke mera i detalj redogöra för hennes arbete för kvinnornas feministiska strävanden. Hon hörde nämligen till dem, som inte syntes så mycket utåt. Mest känd utåt har hon blivit genom sitt arbete inom Nationernas förbund. Då hon fyllt sin uppgift som mor eller rättare då barnen voro vuxna började hon läsa juridik och avlade examen. Härefter kom hon in i det internationella arbetet och har inom Nationernas förbund gjort sig känd som en mycket dugande kraft. Det var Branting, som förde Anna Bugge-Wicksell in i Nationernas förbunds arbete, inom vilket hon nedlagt ett sakkunnigt och intresserat arbete. En som är väl förtrogen med hennes arbete därinom skriver, att man får leta länge bland detagarna i Genève för att finna någon, som tagit sin

En brusten länk.

På nyårsafton samlades Sandvikens soc.-dem. kvinnoklubb och följde sin kamrat, fru Maria Pil, till den sista vilan. Kamrat Pil var vår klubbs första ordf. samt vår klubbs enda hedersledamot sedan ett år tillbaka. Trots sina 70 år var fru Pil en intresserad och verksam medlem. Hon tillhörde platsens nykterhetsföreningar, I. O. G. T. och N. O. V., där hon i yngre år verkat, samt Kooperativa kvinnogillet och Husmodersföreningen.

Vad hon i livstiden varit vittnade bäst den stora blomstergården och talen, som höllas vid bären från de olika föreningarna. Vi hedra henne bäst genom att fortsätta det verk hon i genombrottsåren arbetade för.

Frid över hennes minne! Ref.

uppgift med det hårda allvar och lagt ned därpå så mycket gediget arbete som just fru Wicksell. Detsamma måste sägas om hennes verksamhet som medlem av kommissionen för mandaten. Skolfrågorna kom på hennes lott och hon utvecklade en rastlös verksamhet att sätta sig in i de s. k. efterblivna folkens undervisningsproblem. Därom föreläste hon på Kvinnornas fredsvvecka i Stockholm i början av detta år. Allmänt anses det att fru Wicksell gjorde vårt land stor heder i sitt arbete med de efterkrigsproblemen, som hon blev satt att verka i.

Att här söka närmare ingå på vad hon utträttat inom olika områden ha vi icke tänkt oss. För oss är det den gedigna personligheten, den ärliga, flärdfria och radikala människan, för vilken fraserne voro en styggelse, som vi velat ägna några minnesord. Hon och hennes make, fastän icke socialdemokrater, ha dock såsom barn av tiden för arbetarerörelsens genombrott varit kända av arbetarna och värderade för sin ärliga hänsynslöshet i de frågor, som de förfäktat.

Nu äro de bägge ur tiden och vi äro två personligheter fattigare.

S. V.

Mors lilla Olle

han vet vad det betyder om hans kläder äro bra tvättade! Ha de rengjorts slarvigt eller med otjänligt tvättpulver — då — åh, vad det river och svider i hans fina, ömtlåiga skinn. — Och sedan kanske mor undrar över att han är skrikig.

Det finns intet bättre medel för barntvätt än **Vita Tvättbjörn**. Detta pulver är fritt från alla skadliga ämnen, klor, vattenglas o. s. v. — och det rengör kläderna grundligt — utan mycket arbete. Och därtill är det billigt.

Vita Tvättbjörn

Idealmedel för barntvätt.

664

Meddelande från expeditionen

Inbetalningarna till Bildningsfonden torde icke göras förr än efter kongressen.

Förbundsstyrelsen.

Augusta Nilsson, Göteborg. 60 år.

Den 29 februari fyller ovanstående lilla flicka "14" år! Men, som ju inte "Bris" har någon anledning att hylla en fjortonåring är det väl bäst att omedelbart tala om att det är den sällan återkommande skottdagen som begåvat henne med bara 14 födelsedagar, då hon däremot levat och verkat i 60 år.

Levat och verkat är kanske de bäst be-tecknande epiteten för Augusta Nilsson, ty båda delarna har hon gjort fullt och helt. Att hon av dessa anledningar begåvats med en hel mängd förtroendeuppdrag inom såväl de fackliga som de politiska organisationerna — för att inte tala om sjukvårdsrörelsen, vari hon tagit mycket verksam del, bl. a. under flera år som kassör i sömmerskornas sjuk- och begravningskassa — faller av sig själv. Som 25-årig medlem i skrädderiarbetarnas fackförening har hon hunnit att utträtta mycket för denna kårs kvinnliga medlemmar och sent kommer nog hennes verksamhet därinom att glömmas. Dess styrelse tillhörde hon åren 1923—26.

Den politiska rörelsen har också i henne haft en trogen och entusiastisk medlem under 25 års tid och få äro nog de kommunmöten som gått av stapeln utan henne. I den soc.-dem. kvinnoklubben ingick hon då den bildades 1905. Här har hon varit en flitig och gärna sedd och hörd medlem och hennes oerhörda minne tillika med stor beläsenhet och vakenhet har givit hennes mening i olika frågors behandling en pondus som ingen kunnat motstå. När debattens vägor i klubben velat bli litet för höga har det varit nyttigt och lugnande när Augusta fört dem in på verklighetens fasta mark.

Hennes sinne för ordning och reda har framfört henne till mångårig revisor i klubben, dessutom har hon innehaft revisorsbefattningar i flera kommunala institutioner.

Men som kommissionär för "Bris" minns undertecknad henne gärna och med nöje! Var man såg Augusta så nog hade hon en tidning i handen och det skulle vara roligt att veta hur många ex. hon

Fru Anna Hansson, Hesselby.

Hesselby kvinnoklubbs äldsta medlem, fru Anna Hansson, avled den 12 januari, 74 år gammal. Så länge krafterna stodo henne bi, saknades hon aldrig på ett möte. Hon var alltid pigg och intresserad, fastän hon nått en ålder, då de flesta tröttnat och dragit sig tillbaka. En tid var hon också kommissionär för Morgonbris, ett uppdrag, som hon skötte med sällspord energi. Klubben saknar sin sista åldring, vars minne står för oss yngre som ett gott föredöme av trohet och uthållighet i arbetet ända in i ålderns dagar, ända tills krafterna svika, då en var måste gå ur ledet.

Till jordfästningen i krematoriet hade många kamrater samlats, vilka med några minnesord av ordföranden nedlade en krans på hennes bår, som ett sista tack för hennes goda insats i klubbens arbete.

sålt. Förmodligen bleve siffran impone-rande.

Det är för allt det outtröttliga, det hängivna och uppoffrande arbete hon nedlagt för såväl "Bris" som i klubb- och arbetarörelsen i sin helhet som vi den 29 febr. förena oss med dem, som innerligt och varmt tacka henne härför, samt önska henne ännu många års hälsa och krafter i fortsatt verksamhet samt en fridfull och lugn livsafton när solen börjar dala i väster.

N. Th — g.

Äro Edra inkomster för stora?

Varom inte, nedbringa Edra livsmedelskostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMTIONSFÖRENINGEN
STOCKHOLM

Tankar om oss själva och vårt arbete.

Kära Adolfina!

Du börjar ditt brev med att säga att du tror mig vara en försvuren vapendragare för avskräckningsmetoden. Och du fortsätter med att du inte vet vad den skall tjäna till. Nej, det är möjligt, och jag är den förste att erkänna att jag mycket väl förstår att det inte blir bättre av att man framställer saken som den verkligen är, men man tröttnar ibland på att gå och inbilla sig och andra att det är bra, när det är raka motsatsen. Och det är inte bara i min hemort det är lågt lufttryck och nödvändigt med utvädring, det är nog förhållandet litet varstans, om man bara tittar efter och inte endast sitter hemma i sin lilla lugna vrå i belåten självtillräcklighet.

Så var det lokalfrågan. Ja, det är faktiskt nedslående, men den sorgen äro vi heller inte ensamma om. Många, många av våra föreningar ute i landet dela den med oss.

I vårt samhälle har i många år en Folkets hus-förening arbetat, men den har inte haft lyckan med sig. Den inköpte en gång ett hus, men finanserna kunde inte klaras och så en vacker dag såg föreningen sig försatt i konkurs och huset blev försäld på exekutiv auktion. Sedan dess har visserligen en ny förening bildats, som även fått ihop en rätt så vacker summa, men det har tagit en otroligt lång tid att få tillbaka det förlorade förtroendet. Samma historia kan du få berättad för dig på otaliga platser i vårt land.

Nu kommer du väl med den anmärkningen, att styrelserna inte kunnat sköta finanserna och det är ju alldeles riktigt, men den vetenskapen hjälper oss inte ur nödläget. Men i det fallet är det ju bättre nu, i vår tid, ty nu beflita sig arbetarna om att skaffa sig kunskap i ekonomiska frågor.

Ditt råd, att jag skulle ta upp frågan om medlemmarnas uppfostran till diskussion, lyssnar jag av praktiska skäl inte på, det skulle bara göra ont värre, men under det jag sitter och skriver kommer jag på en annan idé. Hur skulle det vara om ni, som ha hygglig lokal, duktiga för-mågor inom klubben och alla andra för-delar, inbjöde oss vanlottade kamrater till ett kamratmöte? Vägen emellan är ju inte så lång så det behöver avskräcka och så kanske vi kunde få en liten lektion i hur en klubb rätteligen bör skötas.

Det skulle alldeles säkert göra vår klubb gott att få komma ut och se hur andra ha det. Över huvud taget så borde egentligen alla klubbar, som arbeta bra och ha

Fröthet Huvudvärk

och därmed följande **illamående** om våren är typiskt för blodbrist. Med järnmedicinen **IDOZAN** övervinnas dessa obehag. **IDOZAN** förordas av läkare. Fås å alla apotek.

IDOZAN A **IDOZAN B**
svagt avförande. **IDOZAN B** **ej avförande.**
Kina-IDOZAN
närskilt stärkande.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Mörsils.

Mörsils soc.-dem. kvinnoklubb höll söndagen den 5 febr. sitt första årsmöte, varvid samtliga klubbens medlemmar närvaro. Av den föredragna styrelseberättelsen framgick, att klubben bildades den 27 maj 1927 efter föredrag av fru Disa Västberg från Sundsvall med 11 medlemmar, men medlemsnumerären har så småningom ökat, så att den för närvarande utgör 24. En större fest hade under året hållits med fru Hedvig Svensson från Östersund som talare, vilken lämnade ett gott resultat och gav ett ekonomiskt netto på 80 kr. Under året har en syförening startats, vars alster försålles på auktion i samband med en liten festlighet och inbringade i netto 103 kr., vilket utdelats till ett tiotal behövande familjer, varförutom en liten festlighet anordnats för de gamla på ålderdomshemmet.

Den avgående styrelsen återvaldes utom kassören, fröken Anna Johansson, som undanbad sig återval, och valdes i hennes ställe fru Emma Färnström; övriga ledamöter i styrelsen blevo fru Terés Englund, ordf., Laura Rask, sekr., Augusta Lundkvist, bitr. sekr., samt Hanna Eriksson, v. ordf. Revisorer blevo fru Emma Mårell och fru Matilda Eriksson. Kommissionär för Morgonbris blevo fru Anna Lundkvist och fru Erika Johnsson.

Årsmötet avslutades så med kaffe, varjämte N. M. Eliasson höll ett anförande om möteskultur.

duktiga medlemmar, se till att ge sina svaga grannar ett hjälpsamt handtag då och då.

Nå, vad säger du om mitt förslag?

Vore det inte för lokalbristens skull, så skulle jag genast ordna om att bjuda er hit. Men det är en ren omöjlighet. Alltså måste vi vädja till er barmhärtighet.

Din Karolina.

Hilma Wallert, Stockholm, 50 år.

Det duggar ganska tätt med hyllningar för 50-åringar inom vår rörelse. Vi hoppas dock att detta inte betyder att vi kommit in i någon stagnation utan att 50-åringarna tvärtom berika vår rörelse med sin erfarenhet och kompletterar de yngres dådlust. Med tanke på Hilma Wallert känner man ingen ångslan inför det uppnådda halvseket. Frisk och hurtig, ständigt verksam som hon är, håller hon sinnet friskt och ungt och verkar icke nedslående på de yngres arbetslust utan dessa trivas utmärkt vid hennes sida.

Medlem av Vasastadens kvinnoklubb sedan dess bildande är hon delaktig i dennas fortvaro och framgång. Dessutom har hon genom sitt flärdlösa och reella väsen tillvunnit sig kamraternas aktning och tillgivenhet, vilket också kom till uttryck i den hyllning som ägnades henne av kamrater på högtidsdagen.

Från Kumla.

Kumla soc.-dem. kvinnoklubb höll den 6 febr. årsmöte, varvid års- och revisionsberättelserna föredrogs och godkändes. Klubbens utgifter och inkomster ha under året balanserat på 202 kr. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Medlemsantalet var vid årets slut 13. Av Morgonbris har försålts 290 ex. under året. Klubben har haft 11 styrelsesammanträden och 11 ordinarie möten. Vid en del av dessa möten ha inbjudits kvinnoklubbarna från Örebro och Hallsberg. Ett möte har varit anordnat som treårsfest, då arbetarekommunen och ungdomsklubben voro inbjudna. Två ekonomifester ha under året varit anordnade i Folkets park samt två julgransfester tillsammans med arbetarekommunen och ungdomsklubben. Diskussionen har rört sig om omorganisationsfrågan och fria bad för skolbarn inom Kumla kommun samt flera olika spörsmål. Klubben har haft en stipendiat vid Brunnsvik.

Till styrelse valdes Elvira Qvarfordt, ordf., Julia Nygren, sekr., Hanna Samuelsson, kassör, Sigrid Nykvist, v. ordf., Helga Andersson, v. sekr. Revisorer blevo Judit Axelsson, Märta Vilhelmsson och Anna Åberg. Kommissionär för Morgonbris blev Anna Åberg. Till ombud vid distriktskonferensen valdes Elvira Qvarfordt. Ombud till Folkets hus blev Hanna Samuelsson.

Två nya medlemmar inröstades i klubben.

Mötet avslutades med ett fyrfaldigt leve för klubben och dess framgång.

En hälsning till alla klubbkamrater landet runt genom

Elvira Qvarfordt.

Från Sala.

Sala soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt årsmöte tisdagen den 10 januari. Av den föredragna årsberättelsen framgick, att klubben under året hållit 12 möten, som alla varit välbesökta. Klubben har beviljat distriktets kurs i folkpensioneringsfrågor, som hölls i Tillberga den 5 och 6 november, samt var vid distriktets årskonferens i Västerås representerad med 2 ombud. Den 17 september firades den internationella socialistiska kvinnodagen med föredrag av fru Anna Vallin från Falun. Två fester ha anordnats, därunder en gemensamt med ungdomsklubben på platsen, varvid även närliggande såväl ungdoms- som kvinnoklubbar voro inbjudna. I augusti månad var en fest i förening med syföreningsauktion anordnad i Folkets park, vilken inbringade god behållning till klubbens kassa. Av Morgonbris har försålts 560 ex. För stärkande av distriktets ekonomi har klubben bidragit med 25 kr. Till Sala Folkets husfond har även bidragits med 25 kr. och till Matteottifonden med 5 kr. Klubben är representerad i Sala stads fattigvårdsstyrelse samt i barnavårdsnämnden. Inkomster och utgifter ha under året balanserat på en summa av kr. 576:18.

Till styrelse valdes fruarna Frida Lindqvist, ordf., Sofia Ekeblad, v. ordf., Anna Åström, kassör, Alma Julin, sekr., och Elna Ahlin, v. sekr.

Med kamrathälsning till klubbarna landet runt. Frida Lindqvist.

Från Karlsdalsbruk.

Karlsdals soc.-dem. kvinnoklubb höll måndagen den 9 jan. årsmöte i Folkets hus. Styrelsen återvaldes enhälligt. Kassen har under året balanserat på en summa av kr. 309:14 med en behållning till 1928 av kr. 61:37. 2 möten i varje månad ha hållits, det ena som symöte. Den 17 juli hölls kamratmöte, vartill klubbarna i Örebro, Karlskoga och Degerfors hörsammats inbjudna. Stämningen var den allra bästa. En medlem har beviljat kursen i Brunnsvik och en har representerat vid konferens i Örebro samt har klubben

KOOPERATIVA SYFABRIKEN
Linnéa
FÖRENING U.P.A.
STOCKHOLM

Obs! Detta märke på varje plagg.

BARNHUSGATAN 20

Köp vad Ni behöver
för hushållet hos

LINNÉA

STOCKHOLM

*På avbetalning***Herr- & Damkläder**

**Korkmattor,
Mjuka mattor,
Gardiner,
Täcken, Filtar,
Turistsängar**
m. m.

STRÖMBERG & Co

BARNHUSGATAN 16,
TUNNELGATAN 23.

deltagit i kamratmöten i Karlskoga och Degerfors. Under året har hållits fest för de gamla, barnfest och familjesamkväm med lek, sång, uppläsning samt kaffe, allt i bästa harmoni. Medlemsantalet är för närvarande 18. Av Morgonbris har sålts 240 ex.

Med hälsning till kamrater landet runt.
A. K.

Från Kristianstad.

Kristianstads soc.-dem. kvinnoklubb hade årsmöte måndagen den 16 jan. var vid styrelse- och revisionsberättelserna föredrogs och godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Av dessa framgick, att inkomster och utgifter balanserat på en summa av kr. 321:78. Under året ha hållits 12 protokollförda möten och 13 styrelsesammanträden. Klubben har varit representerad i Kristianstads tryckeriförening med ett ombud, uppvakttat hederledamoten Kristina Nilsson på hennes 85-årsdag den 5 maj, hållit julfest tillsammans med soc.-dem. föreningen, deltagit i första maj-demonstrationen, ävensom försålt demonstrationsmärken och tidningen Morgonbris, tillsammans med ungdomsklubben anordnat en sommarfest i Talldalen samt har en handarbetsauktion gått av stapeln. Klubben har under året haft en stipendiat vid Brunnsviks folkhögskola och en vid Medborgarskolan i Fogelsta. På klubben har diskuterats sociala och kommunala problem. Ävensom har förekommit sång och uppläsning. Studiecirklar har under hösten startats i skönlitteratur.

Till styrelse för kommande arbetsår omvaldes fruarna Märta Löwenberg, ordf. och korresp. sekr., Anna Skog, sekr., Augusta Gustafsson, kassör, Betty Palm, v. ordf., och Ester Persson, v. sekr. Till revisorer omvaldes fruarna Anna Palm och Matilda Skog.

Sedan en del frågor behandlats vidtog ett angenämt samkväm, till vilket arbetarekommunens styrelse inbjöds.

Ref.

Från Falun.

Falu soc.-dem. kvinnoklubb höll onsdagen den 11 jan. sitt årsmöte i Arbetareföreningens lokal, Falun. Av styrelsens

årsberättelse framgick, att klubben under det gångna året hållit 11 ordinarie och 1 extra möte. Styrelsen har under samma tid hållit 12 sammanträden. I den instruktions- och upplysningskurs, som kvinnodistriktet anordnade den 5-7 mars, deltog klubben med 3 valda ombud. Föreläsningar ha under året hållits å klubbmötena över ämnena: Livsaskådningsfrågor, Om Ellen Key och om Kvinnornas del i moralens utveckling genom tiderna. Dessutom har dikter m. m. föredragits av flera klubbkamrater. Klubben har under året varit representerad i kommunalfullmäktige, skolråd, fattigvårdsstyrelse, barnvårdsnämnd m. fl. Är likaså representerad i styrelsen för Falu barnbördshus samt i parti- och kvinnodistriktens styrelser och Falu arbetarekommun. Inom klubben arbetar en studiecirklar i gemenskap med A. B. F. och studerar livsaskådningsfrågor.

Till styrelse för nästa arbetsår omvaldes fruarna Anna Wallin, ordf., Hilma Hillberg, Anna Sandahl, Kerstin Olsson, Kerstin Sporre (nyvald), Emma Eklund och Hanna Hedström. Revisorer blevo Brita Andersson (omvald), Sofia Lindqvist och Gina Hellström (nyvalda). Dessutom valdes representanter till alla de företag, som klubben är intresserad i och genom andelar är berättigad till.

Med en hjärtlig hälsning till alla kamrater Sverige runt.
R. e. f.

Från Alnö.

Alnö norra soc.-dem. kvinnoklubb hade den 23 jan. sitt årsmöte. Efter en del rapporter föredrogs styrelse- och revisionsberättelserna. Klubbens inkomster ha balanserat på kr. 101:60. Ansvarsfrihet beviljades.

Styrelsen fick följande sammansättning: Emma Hägglund, ordf., Hilda Henriksson, v. ordf., Henny Andersson, sekr., Elin Sundkvist, v. sekr., och Selma Eklund, kassör. Revisorer blevo Ulla Krigsman och Hilma Ottinger, Till handhavande av uppörden valdes Lina Karlsson och Hilma Ottinger. Följande val till ombud företogs: till N. S:s årsstämma Henny Andersson, i Strands konsumtionsförening Hilma Ottinger, i Nyviks Folkets hus Hilda Henriksson, vilken sistnämnda även skall representera klubben vid distriktskonferensen. Kommissionsär för Morgonbris blev Maria Sidén.

Efter mötesförhandlingarna framförde den nyvalda ordf. ett tack för styrelsens arbete för klubben.
H. H.—n.

Från Enskede.

Enskede kvinnoklubb återvalde till styrelse vid årsmötet fruarna Thüring, Wiberger, Berglund, Larsson och nyvalde fru H. Bergman med fruarna Karling och Norlander som suppleanter. Revisorer blevo fruarna Månsson, Ekberg och Sjökvist med fruarna Olga Eriksson och Judit Andersson som suppleanter.

Styrelsen beviljades full ansvarsfrihet.

Från Hissmofors.

Hissmofors soc.-dem. kvinnoklubb hade lördagen den 4 febr. årsmöte. Av styrelseberättelsen framgick, att sedan klubben bildades i maj har den haft 8 ord. möten och en agitationsfest samt att med-

Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, NORR 4043

*

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar
Snabbt utförande
Moderata priser

lemsantalet varit 14. Klubben anslöt sig till Rödöns arbetarekommun fr. o. m. tredje kvartalet samt har sålt 200 ex. av Morgonbris. Full och tacksam ansvarsfrihet beviljades den avgående styrelsen.

Till styrelse valdes Olga Norman, ordf., Augusta Eriksson, sekr., Beda Sörlin, kassör, Jenny Jonsson, v. ordf., och Ellen Bydin, v. sekr. Till revisorer valdes Alma Andersson och Anna Andersson. Vid mötet ingingo sex nya medlemmar.

Efter mötet var ordnat samkväm, till vilket kommunstyrelsen samt klubbmedlemmarnas herrar voro inbjudna. Efter en välkomsthälsning av ordf. bjöds på kaffe vid det festligt dekorerade kaffebordet, varefter programmet upptog uppläsning av flera klubbister samt teater, varpå togs en svängom. Sedan bjöds på supé, varefter arbetarekommunens ordförande uttalade de inbjudnas samt kommunens tack för det i allo lyckade samkvämet samt för det arbete klubben utfört, vilket bådär gott för framtiden, då man får hoppas att alla Hissmofors arbetarkvinnor sluta upp i arbetarepartiet. Slutligen utbragtes ett fyrfaldigt leve för kvinnoklubben, vilket besvarades med kraftiga hurrarop.

DIN PLATS

i organisationsledet är i främsta rummet din plikt mot dig själv, din kår, ditt stånd och din klass, ej en tjänst av dig mot någondera.

Samhällshygien.

Regeringsgatan 31, 3 tr. Tel. N. 80 43.
Affärstid 12-17

Menstruationsbindor 1:25 pr dussin
Snöcrème, bästa medel för huden 1:— kr.
pr burk. Medicinisk barntvål, ypperlig
0:50 pr st. Spädbarnsutstyrslar, förlösningsspaket m. m. Begär prislista.

Order exp. omg.

Rådfrågningsbyråer.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinnodistrikts rådfrågningsbyrå för mödrar. Doktor Gärda Lidfors av Geijerstam, Götabergrsgatan 26, Göteborg. Tel. 22 50. Mottagning vardagar kl. 11 f. m.—1 e. m.

Tidevarvets Rådfrågningsbyrå för föräldrar meddelar råd och upplysningar angående födelsekontroll, havandeskapets hygien och sexuella spörsmål. Den vill alltså vara en

Hygienisk rådgivare i vad som rör människans släktliv ur såväl individens som samhällets synpunkt.

Doktor Ada Nilsson, föreståndare.

Byrån är öppen dagligen kl. 12—17. Läkare träffas månd. 12—13, torsd. 18—19. Förfrågningar per brev besvaras även. Regeringsgatan 31, 3 tr., Stockholm. Tel. N. 80 43.

BARNENS ANTAL

i en familj är av vital betydelse för ekonomin. Upplysningsböcker, prislister m. m. erhållas gratis mot 45 öres porto. Privat av-sändarenamn, om så begäres.

Nils Adamsson,

Jakobsgatan 22, Stockholm I.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman. A. T. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund:

Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85, Stockholm. A. T. Norr 244 36.

**GYNNA MORGONBRIS
ANNONSÖRER!**

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris **Dam- & Barnkoftor.**

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

Stockholms stads o. läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

Sthms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.
Obs! Lokal i O-salen, Folkets Hus.
Styrelsen.

Enskede soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Källvägen. Ordf. Nelly Thüring, Barbro Stigsdottersvägen 112. Tel. Enskede 15 91.
Styrelsen.

Nyköpings soc.-dem. kvinnoklubb har möte 3:dje tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 1 tr., Södra Folkets Hus.
Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65, 3 tr., Stockholm.
Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta fredagen i varje månad Torsgatan 42, kl. 7.30 e. m. Uppbörd och inskrivning varje möte.
Obs.: Ändrad lokal.
Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb sammanträder 1:a onsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m.
Ordf. fru Jenny Larsson, Kungsholmsgatan 104, 1 tr. Tel. Norr 238 37.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte varje torsdag kl. 8.30 e. m. i Studiehjernet, Drottninggatan 88, 1 tr.
Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Persson, Box 54, Billesholms gruva. Sekr. fru Ida Lundström, Ljungsgård, Billesholms gruva. *Styrelsen.*

Djursholms Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Föreningshuset. Ordf. Fru Ellen Bomblér, Tel. 1314.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.
Styrelsen.

Västerås soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Studiecirkeln torsdagar kl. 8 e. m.

Södra Förstädernas soc.-dem. kvinnoklubb håller möte tredje tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i biblioteksalen, Aspudden. Ordf. Sigrd Lundin, Liljeholmen, tel. Gröndal 116. Sekr. Fru Karin Käll, Hägerstensg., Aspudden. Tel. 5 28.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i måndagen kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal; 3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14 kl. 8 e. m.
Styrelsen.

Malmö Soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7. Ordf. fru Anna Ekberg-Akesson, Smedstorp 28. Tel. 88 13. Korresp. sek. fru Matilda Pettersson, Östra Förstadsgat. 10 B. Tel. 106 40.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.
Styrelsen.

Nynäshamns soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra månd. i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 3:dje tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.
Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.
Styrelsen.

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 3:dje måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Ordf. Fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 2 37.
Styrelsen.

Tillberga soc.-d. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i månaden kl. 6.30 e. m. i Folkets Hus, Tumba.
Styrelsen.

Turebergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg.
Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda,
Styrelsen.